

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Ununei Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direc. Contenc. B-cci G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNE DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris	C. STOENOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat

Secretar de Redacție: **E. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, O-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. B-cci, Case Com. și Autorit. 800 lei
" Avocați . . . . . 500 "
" Magistrați . . . . . 400 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Arlei, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

Din cauza vacanței, numărul viitor va apare cu data de Duminică 3 August cor.

A apărut: **Drept comercial comparat**, curs predat la Universitatea din București de d-l **Dr. C. A. Stoeanovici**. Volumul cuprinde 290 pag. Prețul 220 lei.

— De acelaș autor: **Vadul Comercial**. volumul cuprinde 140 pag. Prețul 80 lei.

S'a pus sub presă **No. 4-5, Biblioteca Marilor Procese**, care va cuprinde pledoariile marelui dispărut **Barbu Delavrancea** în afacerile: Socolescu și Carageale-Caron, precedate de două portrete literare, unul al lui Delavrancea, datorit cunoscutului nostru critic **Eugen Lovinescu**, și altul al lui Carageale, datorit academicianului **Brătescu Vornicești**.

Abonamentul anual costă: 800 lei p. Autorități, Case de Comerț particulari; 500 lei p. avocați și 400 pentru magistrați

SUMAR

— **CAPITANT: Causa**, Rezumatul cărții d-lui Profesor H. Capitant, d-l d-l **Grigore Thereskyd**, consilier la Curtea de Apel București (urmare și finis);

— **Perimarea contestațiilor la cererea de consolidare în materie petroliferă**, de d-l judecător **Al. S. Călinescu**;

— **Din Cartelul unui v-chi grefier. Propuneri la simplificarea lucrilor grefier, cum și pentru accelerarea j. deciziei proceselor r**, de d-l șef al Țărei, grefier la Curtea de Apel București s. III.

Jurisprudență:

— Curtea de Casație s. II: **V. Zahrescu cu Ministerul Public** (Oranarea judecării proceselor. Proces trecut pe condica Trib. la două numere și pe lista afișată la un număr. Judecarea lui înaintea de ordine. în care fus se afișat. Art. 92 și 93 pr. civilă), cu o Notă;

— I em: **Societatea Astra Română cu Ion Ionescu Tisescu și alți** (Dacă contestațiile făcute la cererea de consolidare petroliferă se pot perima? Cine se citează în cererea de perimare? Art. 26 pr. civ.; art. 18, 22 și 70 leg. consol. petrolifere);

— Curtea de apel Buc. s. III: **Firma Frații Bernfeld cu R. O. David și Marc Șaraga** (Dacă este admisibil apelul la Curte când Trib. a judecat ca instanță de apel? Art. 109, 316 și 324 pr. civ.), cu o Notă de d-l avocat **Marinescu-Bontin**;

— Comisiunea de consolidare jud. Prahova: **Sr. Astra Română cu Ministerul Domnitorilor** (Dacă contestațiile făcute la cererea de consolidare petroliferă se pot perima?);

— Trib. cor. Rambouillet (Seine-Marne). Despre traficul de influență. Cese în țel. ge prin funcționari publici? J. deputați. Senatori. Membrii consiliului comunal, județean, etc. Art. 177 C. pen. fr.— 146 C. pen. rom.), cu o Notă de d-l Prof. D. Alexandresco.

CAPITANT: CAUSA¹⁾

Causa în promisiunile unilaterale

Cum se poate întâmpla hypoteza? Spre exemplu plătesc un legat, în necunoștința unui codicil care anula legatul. Efectul de complotență nu se pot opune terților de bună credință. Dar trasul poate el să opună nulitatea? S'au născut două sisteme 1) afirmativ, pe lipsa de cauză, fiindcă este fraudă (Jurisprudența și Capitant); 2) negativ, (Wahl, Lacour și Bouteron consideră pe tras ca pe o cauțiune. Dar trasul care a plătit, se poate el întoarce în contra trăgătorului? Da, a zis Curtea de r. în 1910, înlăturând pentru prima oară în această materie, adagiul nemo auditur.

Debitorul este ținut să dovedească că lipsește cauza din act prin act scris sau început de probă scrisă, chiar prin prezumțiuni dacă este vorba de fraudă.

Promisiunea poate să tacă asupra cauzei. Art. 1132 fr. (967 c. rom.) dispune: convențiunea totuși este valabilă, cu toate că nu s'a indicat cauza. (textul român adaugă: cauza este prezumată până la dovadă contrarie). Afară de Aubry și Rau, toți autorii, zice Capitant, cred că este vorba aci de instrumentum. Capitant crede însă că este vorba de negoțum. (Legea franceză din 8 Febr. 1922 a șters din codul de comerț obligațiunea semnatarului cambiei de a indica valoarea primită în schimb). În vechiul drept francez, Doctrina în s. XVII și XVIII consideră ca nulă obligațiunea fără arătarea cauzei (și aci este vorba de negotium), pe când Jurisprudența ținea obligațiunea ca valabilă, din s. XVI. Rămăsese însă în codul de comerț, urma ordonanței din Martie 1673 care cerea de a se menționa valoarea primită, în materie de cambie.

După Capitant articolul 1132 validează obligațiunea abstractă. Însă, comentatorii celalți, crezând că art. 1132 visează numai instrumentum, obligă pe creditor să facă dovadă completă a creanței sale (Delvincourt, Duranton, etc. Alexandresco). Azi, Doctrina a părăsit acest mod de a vedea, și crede că debitorul este dator să dovedească lipsa decausă, sau cauza ilicită. (Capitant crede că această părere este justă ca soluțiune, însă nelogică). Această soluțiune este împărtășită de Jurisprudență (bogată în citațiunea lui Capitant, 1816-1920): debitorul urmează să stbilească lipsa sau nulitatea datoriei).

Capitant trage această concluziune: codul civil ar nite o-

1) Vezi începutul în numărul trecut.

bligațiunea abstractă (ca la Romani, și mai larg, fiindcă nu se mai cere formă), însă cazul va fi rar în practică, fiindcă creditorul cere mai întotdeauna o dovadă scrisă.

În Germania după renașterea dreptului roman, se păstrase regula romană din împrumut (cautio discreta et indiscreta) și se înălțurase promisiunea abstractă; însă cambia, contract formal a fost primitoare a angajamentului abstract al semnatarului, fiindcă aci dreptul german nu cerea mențiunea valorii. În civil o recunoaștere de datorie, făcută la încheiere de socoteli a fost privită ca valabilă, cu toate că nu este vorba aci de o nouă bază juridică. Mai târziu, datorită lui Ihering (1871) s'a admis orice promisiune abstractă de plată. O vie discuțiune a urmat la redactarea noului cod din 1900: a învins promisiunea abstractă, însă codul cere un act scris. (Nu e nevoie de act scris când promisiunea are drept cauză o dare de socoteli, o transacție, nici când e făcută de un comerciant). Alături de promisiunea abstractă, s'a așezat recunoașterea abstractă de datorie. (Doctrina îi era potrivnică).

În codul elvețian, aceleași soluțiuni. În ambele legislații promițătorul nu se poate libera decât prin dovada îmbogățirii fără cauză a creditorului; el păstrează însă acțiunea sa și împotriva cesionarilor creanței.

Astfel Capitant arată că art. 1132, în interpretarea sa (afară de posibilitatea de a se obliga fără act scris, ceea ce nu are aproape importanță practică) dă aceeași soluțiune juridică ca și textele germane și elvețiene. În Italia d-l Capitant găsește că doctrina, exceptând puținii autori, este potrivnică, ca și cea franceză, la interpretarea sa.

Capitant examinează aci cazurile în care creditorul nu cunoaște cauza pentru care debitorul se obligă. Este cu adevărat o obligațiune abstractă, și autorul găsește această explicațiune pentru obligațiunea delegatului către delegatar, pentru obligațiunea cauțiunii către creditor, pentru obligațiunea semnatarului pe un titlu negociabil.

Obligațiunea delegatului către delegatar. În doctrina modernă, ca și la Romani, delegațiunea este cu puțință chiar fără raport juridic între părți, pe când concepțiunea codului presupune un îndoit raport slujind de bază delegațiunii. Pentru Pothier delegațiune nu era decât o varietate a novațiunii (când creditorul delegat nu renunță la creanța sa către delegant, avem delegațiunea imperfectă); dar dreptul vechiu francez mai avea o instituțiune, rescripțiunea (o scrisoare, zice Pothier, prin care cer unui terț să plătească pentru mine altuia o sumă de bani). Acest mijloc era mai larg ca delegațiunea modernă, el slujea la plata unei datorii (adsignatio), la facere de împrumut sau de donațiune. Scrisoarea de credit, cambia intrau în domeniul rescripțiunii. Capitant regretă că Doctrina modernă n'a menținut ce există azi în Elveția și în Germania: „natura juridică a cambiei, a cecului, s'ar fi pesemne determinat „mai cu înlesnire“. Bugnet spune că rescripțiunea se explică azi printr'un mandat comercial: doctrina a încercat să explice astfel cambia, cecul, etc. însă fără succes. Thaller a încercat să întrebuițeze în această direcțiune mijlocul tras din delegațiune. (Capitant observă că actele de notariat întrebuițeau indiferent cuvântul cesiune sau delegațiune).

Cauza obligațiunii delegatului, trebuie căutată, în raportul ce-l are cu delegantul spune Capitant, iar nu în raportul ce îl are delegantul cu delegatarul. Delegatarul nu știe pentru ce delegatul se obligă. (Digest 46, 2, 19, text citat adesea). Dacă mai pe urmă delegatul descoperă nulitatea legăturii între dânsul și delegant, nu va putea să opună lipsă de cauză delegatarului. Acest rezultat este impus și de necesitatea economică. Dar Capitant nu mai privește obligațiunea ca abstractă, dacă delegatul a adus la cunoștința delegatarului, faptul pentru care se obligă. Astfel un cumpărător se obligă a plăti prețul unui creditor hipotecar înscris. Dacă cumpărătorul este evins, va putea să opună creditorului lipsa de cauză a promisiunii sale. (În acest sens Laurent, Aubry și Rau. În sens contrar Demolombe. Baudry spun că legământul între delegat și delegant

nu este cauza ci motivul obligațiunii delegatului către delegatar).

Doctrina deosebește delegațiunea perfectă de aceea imperfectă. În cea dintâi, delegatul, chiar dacă s'a obligat din eroare, rămâne ținut față de delegatar, păstrând însă recurs către delegant. Unii au contestat această soluțiune, făcând aproprie cu plata din eroare (Mourlon, Laurent, Larombière, Huc) dar majoritatea o admite (Pothier, Demolombe, Aubry et Rau, Baudry).

În delegațiunea imperfectă, delegatarul păstrând creanța primitivă, situațiunea delegatului, care s'a obligat din eroare, pare mai bună. De aceea puținii autori aplică aci soluțiunea care au dat-o în cazul delegațiunii perfecte (și Capitant critică raționamentul lor, dar admite soluțiunea pe alt motiv: în toate cazurile obligațiunea delegatului este despărțită de cauza ei).

Jurisprudența este în sensul lui Capitant: refuză delegatului de a opune delegatarului excepțiunile ce le avea față de delegant, fie în delegațiunea perfectă, fie în delegațiunea imperfectă (autorul se referă la decisiuni pe anii 1835-1910). Însă, pentru cazul când delegatul a făcut cunoscut delegatarului, cauza obligațiunii sale (când Capitant nu mai vede o obligațiune abstractă) jurisprudența este variată.

Debitorul cedat, din contra, poate să opună toate excepțiunile creanței cesionarului. Afară de compensațiunea, născută înainte de acceptarea cesiunii; această obligațiune, cu toate că este fără cauză, rămâne valabilă (a. 1295, al 1-1149 rom.). Doctrina și Jurisprudența sunt de părere că această soluțiune excepțională urmează a fi interpretată în mod restrictiv. Dar Capitant vede altminterlea: debitorul cedat care acceptă cesiunea se pune prin fapta sa într'o situațiune asemănătoare cu cea a delegatului, deci el nu mai poate să opună nici o excepțiune.

Delegațiunea imperfectă se aseamănă cu stipulațiunea pentru altul, cu această deosebire că delegatul nu este ținut față de delegatar decât atunci când a promis și delegatarul a acceptat, pe când promițătorul se obligă față de terțul nedeterminat din momentul contractului cu stipulantul; acceptarea terțiului pune numai capăt dreptului de revocare ce aparținea părții atunci stipulantului. Este însă greu câteodată de a decide dacă ne aflăm în fața unei stipulațiuni pentru altul sau în fața unei delegațiuni. Capitant citează o speță prea interesantă ca să putem rezista la plăcerea de a o rezuma aci (D. 81. 1. 439 și S. 83. 1. 409); Trolle vinde usufructul unui imobil soților Mauté, convertibil în rentă pentru soția supraviețuitoare, plătită de către Renoult, cumpărătorul nudei proprietăți. Trib. Mans a văzut: 1) Vânzarea uzufructului și a nudei proprietăți; 2) stipulațiune pentru altul privind renta. Curtea din Angers a zis: renta face parte din vânzarea uzufructului, deci vânzătorul este debitorul rentei. Mai departe plata rentei este un element al prețului vânzării a nudei-proprietăți către Renoult; vânzătorul a delegat pe cumpărător către soția Mauté. Această delegațiune este imperfectă și soția Mauté a rămas creditoare a vânzătorului ei. Acesta este creditorul lui Renoult pentru prețul rentei și are privilegiu asupra imobilelor vândute. Soția Mauté poate, pe baza art. 1166 fr. să exercite acest privilegiu în contra lui Renoult. Cass. req a respins recursul.

Unii autori au crezut că delegațiunea imperfectă este menită de a fi înlocuită prin stipulațiunea pentru altul (Lambert, Champeau). Capitant nu este de această părere și observațiunea i se pare neexactă (trimite la Hurbert, Delegation Nr. 134 și urm. Teză, Poitiers 1899). (Planiol II, Nr. 558 notă, înclină spre părerea lui Lambert, teză, Paris 1893. Cum nu este vorba de o părere doctrinală, ci de constatarea unui curent în drept, este extrem de curios de a vedea deosebirea de receptivitate juridică la doi autori de această valoare ca aceea lui Planiol și lui Capitant).

Promițătorul poate el să opună terțiului excepțiunile ce le-ar putea invoca în contra stipulantului? De sigur că da, fiindcă obligațiunea sa se întemeiază pe contractul făcut cu stipulantul.

(Ex.: asiguratul care a făcut o declarațiune falsă asupra sănătății lui). Este deci o deosebire importantă cu delegațiunea. (In codul german delegațiunea este un contract abstract, din contra stipulațiunea pentru altul nu are aceleași efecte, vezi art. 334).

Ca în vechiul drept francez, dreptul german și elvețian au azi două instituțiuni cari se apropie una de alta: delegațiunea și asignațiunea. Delegațiunea este pasivă când un debitor însărcinează pe un terț să se oblige către creditor. Delegatarul poate să descarge sau nu pe primul debitor (delegant). Delegatul nu poate să opună delegatarului excepțiunile sale din raportul juridic inițial.

Delegațiunea este activă când un creditor însărcinează pe debitor să se oblige față de un terț. Și aci creditorul poate să descarge sau nu pe debitor. Delegatul nu poate să opună excepțiunile care le ar avea din raport cu delegant dacă s'a angajat „abstract“, dar le va putea opune dacă nu a promis delegatarului decât ce datora delegantului.

Asignațiunea (Anweisung) este vechea rescripțiune franceză: are deosebitul avantaj de a se aplica fie dacă există, fie dacă nu există raport între părți, însă, punct important, nu poate cuprinde decât bani, titluri sau alte lucruri fungibile. Ea este pentru civili ce este cambia pentru comercianți. Dar are și viața comercială: cecul, scrisoarea de credit, asignațiunea la ordin. Assignatul care a acceptat nu poate să opună excepțiunile decurgând din raportul său cu assignantul. Autorii germani și elvețieni spun că acceptarea assignațiunei naște un contract abstract.

Capitant privește ca abstract *angajamentul cauțiunei*, și relevă că aproape singur Thaller o văzuse (nr. 1293 și 1401). Din contra Jurisprudența caută aci cauza licită (anularea cauțiunei date pentru o femeie de moravuri ușoare, ca fiind ilicită; validarea cauțiunei date tot unei astfel de femeie, ca conținând o donațiune).

Obligațiunile din titlurile negociabile. Avem oare aci numai instrumente, sau, din forma nouă, o întărire a vechii obligațiuni? Doctrina franceză, aproape întreagă, adoptă prima soluțiune (Thaller-Paul Esmein, Rev. trim. 1921). (In sens contrar Lacour și Bouteron, Saleilles). Capitant spune din această vedere greșită s'au făcut eforturi zadarnice pentru a tălmăci regula inoposabilității excepțiunilor. Astfel: explicațiunea prin cesiunea, cel în drept este presupus că a acceptat dinainte cesiunile viitoare și a renunțat la excepțiuni. (Capitant răspunde: simplă afirmare și ar trebui stipulațiune peste art. 1693 pentru insolvabilitatea viitoare). S'a crezut că ar fi bine să se pună și noțiunea de cauțiune. (Capitant răspunde: cauțiunea devine în numele ei creditoare a creditorului, este deci compensațiune, și nu se mai explică recursul giranților posteriori). Capitant examinează soluțiunea lui Thaller: cambia este un instrumentum dar natura ei este o delegațiune (inspirat de tălmăcirea lui Pothier a rescripțiunei), trasul este un delegat ținut mai sever decât un delegat obișnuit și operațiunea delegațiunei se reînoște la fiecare girare. Capitant răspunde: și aci sunt obiecțiuni care par fără răspuns cu putință. Astfel: trasul garantează plata giranților posteriori. Mai mult dacă delegatarul cesionează, delegatul va putea să opună cesionarului, excepțiunile ce le avea față de delegatar, pe când trasul nu poate să opună giranților posteriori excepțiunile ce le-ar fi avut față de purtătorii anteriori. Că se justifică inoposabilitatea nediscutabilă, Thaller presupune că trasul s'a dat dinainte debitor pentru toți purtătorii ulteriori. Aci Capitant observă că delegațiunea are numai trei personaje, iar Thaller mărește considerabil numărul personajilor. Dar Capitant are o ultimă observațiune și mai decisivă: delegațiunea nu cedează delegatarului creanța delegantului, acesta rămâne titularului dreptului până ce delegatul plătește pe delegatar. Pe când în cambie, când trasul a acceptat, purtătorul are drept la proviziune, și chiar înainte de acceptare, după Jurisprudență.

Capitant caută explicațiunea pe un alt teren: cambia nu este numai un instrumentum, ea este un act solemn, prin care, dacă debitorul, dacă nu datorează mai mult ca înainte, totuși va datora altminterlea. Noua obligațiune se alătură de cea veche și sunt două obligațiuni (Casația fr. după schimbare, a revenit la această idee). La obiecțiunea lui Thaller că nu e cu putință să fie obligat de două ori pentru o singură datorie, Capitant răspunde: co-debitorul solidar, cauțiunea au o îndoită acțiune. Tot astfel, la Roma, pactul de constituit dădea o acțiune nouă pe lângă acțiunea veche: creditorul avea alegerea.

Capitant se întreabă care este caracterul obligațiunei trasului acceptant față de purtătorul titlului, și răspunde: este o obligațiune abstractă, independentă de cauza ei.

Purtătorul titlului, ca și în delegațiune, știe că este un raport între girătorul și trasul care a acceptat, dar acest raport, purtătorul nu-l cunoaște. De aceea este logic ca trasul să nu poată să opună purtătorului excepțiunile ce le-ar fi având, față de trăgător. (De ex.: trasul a acceptat cambia ca să plătească trăgătorului o datorie de joc; trasul nu va putea să opună purtătorului excepțiune din joc). Dar aci intervine particularitatea titlurilor negociabile: clauza la ordin. De nu ar fi, faptul că obligațiunea trasului este abstractă, nu l'ar împiedica pe debitor să opună cesionarului excepțiunile ce le-ar avea în contra cedentului, precum cesionarul delegatarului nu dobândește mai mult drept decât dânsul și ar putea să opună aceleași excepțiuni care le-ar avea delegatarul față de delegat. Dar prezența clauzei la ordin înlătură toate viciile creanței, și nu mai îngăduie opunerea excepțiunilor. Capitant conchide: obligațiunea semnatarului de pe titlu se naște prin simpla declarațiune de voință a semnatarului.

Trasul se obligă față de persoane necunoscute, deci nu poate să fie un concurs de voință. Saleilles a încercat o explicațiune contractuală prin teoria ofertei, însă Capitant a obiectat: nu se poate, fiindcă oferta este revocabilă, or aci obligațiunea semnatarului este definitivă.

Autorul spune că Doctrina franceză respinge ideea nașterii obligațiunei prin singura declarațiune de voință. Dar Capitant dă ca exemplu stipulațiunea pentru altul: asiguratul face contract cu asiguratul, dar se angajează unilateral față de terțul beneficiar. Însă Capitant nu vede o asimilare complectă între stipulațiunea pentru altul și cambie. (Doctrina germană și italiană nu se slujesc de ideea de contract), și crede, alături de Thaller și chiar de Saleilles, că trebuie păstrat ideea de contract pentru primii obligați, fiindcă clauza la ordin presupune totuși că s'a tratat ca un prim beneficiar; dar obligațiunea este unilaterală față de beneficiarii posteriori.

Trasul promite că va plăti în mână oricărui posesor al titlului la scadența, prin aceasta renunță la excepțiunile care le-ar fi avut față de giranți anteriori. Acceptarea sa naște o îndoită obligațiune, una contractuală, și cealaltă unilaterală, și fiecare este abstractă. Același raționament, zice Capitant, se aplică și trăgătorului și giranților. Doctrina franceză (afară de Lacour) este potrivnică acestor idei, care sunt primite în Italia (Vivant II).

S'a încercat, notează Capitant să se susțină inoposabilitatea excepțiunilor pe baza art. 2279. Capitant răspunde: raționamentul este bun pentru proprietatea titlului la purtător, nu pentru validitatea lui, întrucât viciile titlului nu se șterg. (Este probabil că autorul a avut aci în vedere pe d-l Paul Esmein, Rév. trim. 1921, pe care îl citează în notă la pag. 404: D-l P. Esmein explică inoposabilitatea printr'un criteriu practic, alăturându-l de art. 2279, rezultat tot al unui criteriu practic).

Clauza la ordin este întrebuițată nu numai la titluri comerciale, dar și la acte civile. Jurisprudența admite validitatea clauzei, însă dacă admite regula inoposabilității excepțiunilor în principiu, totuși ea respinge regula pentru polițele de asigurare la ordin sau la purtător. Asupra acestei distincțiuni, doctrina este împărțită. Lyon-Caen și Renault o resping. Thaller o admite și crede că regula nu trebuie aplicată decât la

creanțele-monedă. Profesorul Lacour a făcut o deosebire: sunt titluri abstracte (sumă fixată, fără cauză), și titluri concrete (polițe de asigurare maritime la ordin, sumă de fixat); admite regula pentru cele dintâi și o respinge pentru celelalte. Capitant se asociază la această din urmă părere.

Natura dreptului unui posesor de lucru corporal — dacă el care face tradițiunea nu era proprietar acel care primește lucrul devine proprietar, însă este expus la revendicare timp de trei ani pentru lucrurile pierdute sau furate. Dacă cel care face tradițiunea era proprietar dar tradițiunea este făcută fără cauză sau fără gând de a transmite proprietatea, încă posesorul de bună credință capătă un drept independent. Soluțiunea este contestată de unii autori, dar admisă de Jurisprudență. Capitant alege ca exemplu darul manual: moștenitorii, sau donatorul, nu vor câștiga față de posesor decât dovedind reaua credință, sau că posesiunea este ascunsă sau echivocă. Dacă e vorba de vânzarea unui lucru mobil, făcut de un depozitar, deponentul poate să revendice lucrul până la tradițiune. Capitant conchide: faptul tradițiunei naște aci un drept nou, posesiunea constituie un titlu abstract.

Causa în liberalități

Sunt două categorii: liberalități pentru care animus donandi este singura cauză (deci ea nu poate să fie ilicită sau imorală) și liberalități pentru care animus donandi nu este decât un mijloc pentru a ajunge la un scop.

Capitant face un scurt istoric al materiei pentru a dovedi superioritate, asupra doctrinei, a Jurisprudenței; care a urmat și a perfecționat tradițiunea, în limita textelor codului.

Glosatorii au deosebit cauza finalis, scopul urmărit, de cauza impulsivă, simplu motiv. Romanii făceau distincțiunea între motiv și intențiunea liberală: falsa causa legato non nocet quia ratio legandi legato non cohaeret. Sed exceptio doli locum habet et si probetur alias legaturus non fuisse. Furgole spune că este destul de anevoios de a distinge, că însă de obicei cauza impulsivă se referă la trecut sau la prezent, pe când cauza finală se referă la viitor (modus). Președintele Favre (XVI s.) zice că trebuie dat o conditio donatorului dacă donatarul nu execută sarcina (donatio ob causam). Inșă, e ătrebuie să se aștepte împlinirea condițiunei la care este supus legatul fiindcă până atunci există liberalitatea donatorului care nu îngăduia nici o revenire. Favre dă această preciziune: am dat zece lui Titius ca să cumpere sclavul Stichus. Dacă numai sub această condițiune, donatorul va avea conditio. Dacă nu, chiar dacă Stichus moare înainte de vânzare, banii vor rămânea lui Titius. Adică este nevoie să căutăm voința testatorului. Această doctrină este admisă de toți în veacul al XVII și al XVIII, de Demante, de Furgole, de Ricard, și a inspirat Jurisprudența modernă, nedrept criticată de doctrină care nu vede, în toate cazurile decât animus donandi.

Capitant examinează sistemul admis de Jurisprudență în liberalități cu sarcini sau sub condițiuni care depind de donator, la liberalități determinate de o paternitate închipuită, precum și dovada caracterului ilicit al cauzei.

Liberalități cu sarcini sau sub condițiuni legate de voința donatorului

Capitant spune că Romanii și glosatorii deosebeau sarcina de condițiune, pe când textele codului întrebuintează aceeași expresiune de „condițiune” pentru lucruri deosebite (s. 900-953, 954, 960). Pentru condițiune judecata se reduce la o constatare, pe când pentru sarcini, art. 956 nu este decât o aplicațiune a art. 1184.

Animus donandi poate să fie dominant sau numai un mijloc pentru a împlini un scop. De ex.: legat unei comune pentru înființarea unei școli congreganiste, sau unei școli. Din cercetarea voinței testatorului vom ajunge la o soluțiune sau alta.

Unii susțin că art. 900 (care a fost suprimat de codul român) este legat de o interpretare de voință a testatorului (De-

molombe, Baudry și Maurice Colin, Aubry și Rau). Alții văd aci o rațiune de ordine publică, întemeiată pe decretul revoluționar din 5-12 Sept. 1791; Merlin, Bartin, Laurent, Planiol, Colin și Capitant). Jurisprudența a temperat rigurozitatea textului: ea deosebește voința care a dictat condițiunea de voința care a inspirat donațiunea: respectă întotdeauna a doua, nu cea dintâi (a. 1131). Doctrina o învinuiește de a confunda cauza și motivul și zice că art. 1131 și 1133 nu se pot aplica la liberalități. Dar, replică Capitant, Jurisprudența aplică foarte rar articolul 1131 și foarte des art. 900, și dacă reese că dispozițiunea a fost inspirată mai ales de o dorință de liberalitate, Jurisprudența se opune la anularea ei. Jurisprudența aceasta s'a fixat mai ales din anul 1863, și Capitant citează o speță: donațiune-partaj făcut cu excluderea unui copil care primise un avans din moștenire. Instanțele de fond au anulat actul în întregime și Casația a respins recursul, fiindcă condițiunea a fost cauza impulsivă și determinantă a donațiunei. Cele mai multe deciziuni care dela acea dată, înlăturând art. 900, au aplicat art. 1131 sau 956, nu au fost date pentru condițiuni ilicite propriu zis, ci pentru legate cu sarcini (școli congreganiste). Capitant spune: această interpretare respectă mai bine voința testatorului, căci altminterlea ar trebui să se anuleze liberalitatea, sau să se mențină cu excluderea condițiunei în contra voinței testatorului.

În ce privește revocarea pentru inexecutarea sarcinelor, Doctrina și Jurisprudența sunt de cord că rt. 953, 956 și 1046 nu sunt decât o aplicațiune articolului 1184, însă Tribunalele își rezervă o putere suverană de opreciere, chiar când este forța majoră, sau în cazul când fundațiunea pierduse orice folos. Dar care este baza revocării? Unii spun, este o condițiune rezolutorie prezumată (Aubry și Rau, Laurent, Demolombe, Demante, Baudry). Încă odată, Capitant se ridică în contra acestei soluțiuni, și dă o explicațiune, întemeiată pe istoricul chestiunei. La Roma, multă vreme, donațiunea sub modo nu dădea naștere la o acțiune în folosul donatorului; însă în veacul al III-lea se dă conditio causa data causa non secuta pentru restituire și o acțiune prescriptis verbis pentru a constrânge la executare (amintește textul lui Julian, citat de mai multe ori, cu donațiunea lui Titius ca să cumpere sclavul Stichus D. 39. 5. 2, par. 7). Astfel donațiunea este fără cauză când nu se execută sarcina.

Judecătorii au o putere suverană de apreciere. Dacă cauza adevărată este sarcină (ilicită) dispozițiunea întreagă va fi revocată; dacă sarcina este numai accesorie, se va menține testamentul. (Decisiunile au fost date mai ales cu privire la secularizarea școlilor congreganiste). Revocarea are loc chiar dacă neexecutarea nu este imputabilă donatarului: instituțiunea a fost suprimată prin lege, sau legea a oprit-o să primească astfel de însărcinări, sau instituțiunea a pierdut însemnătatea pe care o avea în momentul donațiunei, etc. Dacă revocarea este expresă, rolul instanței este numai să o constate. Dar revocarea poate să fie și parțială, după interpretarea voinței deponentului.

Unii autori nu recunosc Tribunalelor decât dreptul de a acorda un termen de grație (Aubry și Rau, Demolombe, Demante). Alții recunosc o putere discreționară, însă fără ca s'o justifice (Laurent, Huc, Baudry și M. Colin). Revocarea pentru inexecutare din forța majoră: Doctrina nu este logică zice Capitant; ar trebui să înlăture revocarea (cum face Planiol), dar o admite, fără să o îndreptățească (Aubry și Rau, Demolombe, Baudry și M. Colin). Demolombe merge mai departe: chiar dacă lucrurile pier prin caz fortuit, donatarul rămâne obligat pe viitor.

Liberalitate determinată de o paternitate adulterină închipuită

Acest capitol e mai puțin interesant pentru codul român care nu admite recunoașterea copiilor naturali și care, pentru legitimare, nu exclude pe copiii incestuoși sau adulterini.

Jurisprudența franceză anulează donațiunea atunci când cauza principală este credința într-o paternitate ilicită. Inșă această dovadă nu se poate face decât prin termenele testamentului, fiind excluse hărțile de familie, maritorii, etc. Tribunalele spun că asemenea cercetări ar risca să producă scandal. Ce este ilicit nu este liberalitatea ci voința de a înfrunța legea.

De asemenea s'a anulat o instituțiune contractuală a soților hotărâți să se despartă după înțelegere. Într'adevăr liberalitatea nu a pornit din afecțiune, ci din dorința de a întârzi o separațiune de fapt. (Capitant observă, că, după doctrină, și numai cu animus donandi, o atare înțelegere urma să fie validată). Din aceste exemple, zice autorul, se vede că Jurisprudența aplică art. 1131 și 1133 când reese în mod cert că scopul urmărit a fost potrivit legii sau bunelor moravuri; pe când Doctrina, mărginită la cercetarea intențiunii liberale, este adusă la validarea tuturor liberalităților, chiar dacă scopul adevărat a fost ilicit sau imoral.

Dovada caracterului ilicit al cauzei. În afară de cazul când liberalitatea este determinată de credința într-o paternitate adulterină sau incestuoasă, și unde Jurisprudența mărginește dovada cauzei ilicite la mijloacele trase din însuși actul, cu excluderea celorlalte mijloace, jurisprudența admite toate mijloacele de probă pentru dovedirea cauzei ilicite sau imorale în donațiuni și în testament, nefăcând în această privință nici o deosebire între actele cu titlu gratuit și actele cu titlu oneros. Capitant aprobă această soluțiune fiindcă toate dovezile sunt permise când se invoacă fraudă sau dolul, deci și atunci când actul este făcut în fraudă legii. Alții admit însă numai dovada care rezultă din act; ei raționează astfel: la liberalități căutarea mobilului adevărat al donatorului, ne-ar duce să pătrundem în conștiința lui, și dreptul se oprește la voința declarată. Dacă mobilul nu a fost exprimat în act, nu trebuie să fie căutat mai departe în domeniul psihologic.

Capitant ne mai arată că în materia donațiunilor între concubini s'a învinuit jurisprudența d'a fi confundat cauza cu motivul. Redactorii codului au suprimat vechia incapacitate (1629 Code Michaud) d'a dispune între concubini. Jurisprudența anulează recunoașterea de datorii, când găsește că sub forma unei donațiuni se ascunde o plată pentru promisiunea femeii d'a primi să dea sau să continue favorurile sale.

Eroarea asupra motivului nu anulează în principiu legatul (falsa causa legato non nocet, spuneau Romanii), dar eroarea anulează legatul dacă decurge din motivul determinant dovedit. Pentru contracte ar fi nevoie ca acest motiv să figureze în convențiune. Inșă pentru testamente trebuie să pătrundem în gândul testatorului.

Romanii admiteau excepțiunea de doli și acțiunea în anulare dacă reșea că eroarea fusese cauza unică a voinței. (Paul D. 28. 5. 93). Testament făcut altuia în credința că legatarul murise. Capitant ne arată că glosatorii au inventat deosebirea între cauza impulsivă și cauza finalis, pentru a explica că regula pentru contracte, nu se mai aplică pentru testamente unde era nevoie de o normă excepțională.

Această deosebire, păstrată de vechii autori, a fost menținută și de comentatorii codului, și este explicată și de Aubry și Rau. Jurisprudența modernă o sancționează; revocarea unui testament făcut pe singura credință că nepoata beneficiase de o altă succesiune; de asemenea pentru legat la săraci, în credința testatorului că nu avea moștenitori.

Nașterea neașteptată a unui copil, care revoacă donațiunile (960 fr. 836 rom.) nu anulează testamentele (a. 1046 fr. 930 rom. care tace asupra art. 960 fr. 836 rom.). Inșă testamentul a fost anulat când s'a dovedit că fusese făcut în convingerea că testatorul va muri fără copii.

Tot astfel s'a judecat, dacă testatorul nu a distrus testamentul pe credința că era revocat de drept. Și s'a anulat un testament chiar când cauza liberalității dispăruse înainte de moartea testatorului: un tată făcuse un legat cu dispensa de raport

la fata a doua, pentru a restabili echilibrul cu fata dintâi care primise zestre, întrucât fata a doua se măritase și dânsa, iar tatăl ei îi dăduse aceeași zestre ca celei dintâi.

Capitant aprobă toate aceste hotărâri care au pus în evidențe voința testatorului. Ne mai arată că soluțiunile jurisprudenței franceze sunt codificate, în Elveția, în Germania, în Austria, în Italia, cu restricțiunea aceasta numai pentru Italia că textul italian cere ca să reiasă chiar din act cauza recunoscută falsă.

În concluziune Capitant zice că a dovedit că tribunalele urmează tradițiunea dreptului vechiu.

Aceasta este cartea d-lui Capitant, pe care am încercat să o rezumăm. Ar trebui, ajunși aici, să conchidem și noi. Inșă observăm că interesul subiectului ne-a atras mult prea departe și că, urmărind pe autor în toate problemele, până și în detalii, înloc să ne mărginim la o analiză, am căzut aproape în păcatul de reproducere. A urmări în peste treizeci de pagini pe un autor care a scris vre-o cincisute, e lucru grav. Am putea numai să ne închipuim că am asistat la cursul unui profesor și că am luat note.

Ar fi de prisos să mai aducem laude acestei cărți, care se impune de la sine. Causa se bucură de o adevărată renaștere. Ea va mai putea să mai fie combătută, dar nimeni nu va putea s'o mai ignoreze. Meritul excepțional d'a fi împlinit bogatul mănunchiu de jurisprudențe, legat cu firele din vechiul drept al Franței și cu firele mai delicate ale jurisconsultilor romani, pătrunde această lucrare cu o trăsnicie aparte și îi dă un parfum deosebit.

Nu este de mic folos d'a fi urmărit cu atâta răbdare granițele, adeseori de abea vizibile, ale motivului și ale cauzei, de a fi precizat că ne slujim de o expresiune greșită când vorbim de clauză rezolutorie sub-inteleasă, acolo unde nu este decât o neîndeplinire, care dezechilibrează acordul scopurilor voite: de a fi pus în lumină ca în contractele aleatorii, aleatul nu este obiectul, ci cauza care înfrăuște obligațiunile. Tot astfel nu este ușor lucru, alături, dar mai ales în potriva doctrinei comercialiștilor francezi, d'a ajunge prin eliminare la notiunea obligațiunii fără cauza, abstracte, pentru a da o explicațiune structurii, neexplicate până azi, a titlurilor negociabile. Și nu este o arătare expletivă, după atâtea tratate, d'a dovedi că elementul psihologic, chiar când nu este imediat vizibil la liberalități ca la contractele oneroase, totuși este întotdeauna vrednic de sancțiune când se poate descoperi, fie pentru a opri pornirile în contra legii, fie pentru a se bucura de o mai largă ocrotire a ei. Iar pentru a nu cădea a doua oară în păcatul d'a reedita lucrarea, vom încheia cum d-l Capitant a început. Causa nu este elementul unei voințe care voințe numai a vrea, ci elementul real, care face pe subiectul dreptului să voiască astfel, încât manifestarea voinței să ducă la realizare.

Rezumatul cărții D-lui Prof. H. Capitant
(Finit)
Încercat de GRIGORE PHEREKYDE
Consilier la Curtea de Apoi București

PERIMAREA CONFESTAȚIUNILOR la cererea de consolidare în materie petroliferă

Înalta Curte de Casație S. II prin deciziunea No. 605 din 923, ce publicăm tot în acest număr, la pag. 409, a emis o nouă jurisprudență în materie petroliferă, importantă atât prin soluționarea chestiunii de drept ce i s'a adus în discuție, cât și prin revoluția ce va face soluțiunea dată, în materie petroliferă.

Iată în rezumat ce zice Înalta Curte: „Art. 257 pr. c. stabilește că orice acțiune, opozițiune, contestațiune, apel, recurs sau cerere de revizuire se perimă dacă partea lasă să treacă doi ani de la cel din urmă act de procedură. Art. 18, 22, 23 și 70 din legea consolidări-

lor petrolifere admite că în contra unei cereri de consolidare se poate face contestațiune. Nici un text de lege nu există care să declare că în materie de consolidare petroliferă și prin derogățione la dispozițiunea art. 257 pr. c. contestațiunea nu este susceptibilă de perimare; că perimarea fiind o desistare tacită presupusă și admisă de legiuitor într-un interes de ordine socială, ca procesele să nu se perpetueze urmează că, ea se aplică în orice materie, dacă nu a fost înlăturată printr'un text formal de lege; că din economia legi de consolidare petroliferă rezultă din potrivă, că s'a urmărit o judecată urgentă a cererilor de consolidare și a contestațiunilor lor, reducându-se prin art. 41 termenul perimării la jumătatea celui fixat în art. 257 pr. c. așa că este inadmisibil ca o contestație la consolidare, lăsată în nelucrare să împedice pe un timp nedeterminat rezolvarea cererei de consolidare, deci nu s'ar declara perimată, fără a se nesocoti scopul și intențiunea urmărită de legiuitor în materia consolidărilor petrolifere“.

Prin urmare se poate perima contestațiunea la cererea de consolidare.

Așa să fie oare?

De sigur că citind art. 257 pr. c. care prevede că și contestațiile se pot perima, văzând și art. 17, 18 și 70 din legea de consolidare care vorbește de contestații, gândindu-ne și la spiritul, care au călăuzit pe făuritorii acestei legi speciale, de a soluționa cât mai grabnic cererile de consolidare, nu putem zice că cuvântul Inaltei Curți nu este juridic și conform cu textele; totuși, ni se pare că, dacă s'ar fi cunoscut mai de aproape care a fost scopul legiuitorului când, întrebuițând cuvântul contestațiune, a permis tuturor celor ce au vreun drept, să vină să și-l valorifice în fața comisiei, soluțiunea ar fi fost alta.

Legea de consolidare petroliferă a căutat să enunțe în câteva articole principale toată materia petroliferă, care este destul de importantă, și orice echivoc, orice lipsuri, se completează cu dispozițiuni din dreptul comun, atât, cât nu se alterează spiritul legi de consolidare.

Din deciziunea Inaltei Curți se vede că a considerat contestațiunile la cererea de consolidare, niște acte identice cu contestațiile din dreptul comun, care leagă instanța și o ține în loc prin nelucrarea contestatorului și astfel se împiedică pe un timp nedeterminat rezolvarea cereri de consolidare.

Legea de consolidare voind a reglementa drepturile dintre concedenți și concesionari, pe deoparte pentru a pune la adăpost industria petroliferă, garantându-i drepturile câștigate fața de toți, iar pe de alta, pentru a înlătura cât mai mult persoanele care setoase de câștig s'ar fi datat la concesionari de drepturi, ale altora, înșelând buna credință a concesionarilor, a constituit o comisie, în fața căreia concesionarul trebuia să ceară să i se recunoască față de toată lumea dreptul său; și pentru aceasta l'a obligat să citeze pe concedent pe vecinii terenului și să facă publicațiuni întinse, pentruca toți, cari au vreun drept asupra terenului a cărui consolidare se cere, să vină în fața comisiei să și-l dovedească.

Art. 17 din legea de consolidare zice clar: *La stăruința reclamantului, președintele tribunalului, fixează termenul... și ordonă facerea publicațiunilor... citând pe concedent, concesionar și vecini*... Iată prin urmare acțiunea pornită, instanța legată de cel ce cere consolidarea reclamantului, — pentru a consolida drepturile lui față de cei pe care i-a citat: concedent, concesionar, vecini și toți acei cari pretind vreun drept asupra terenului în cestiune, așa că la termenul fixat, deoparte

este reclamantul iar de alta părâți sau cum impropriu îi numește legea, contestatori.

Și dacă cineva nu s'a prezentat în fața acestei comisii, să-și apere drepturile sale, a pierdut orice cale de apărare, căci nici la adevărata contestațiune cu ocazia executării — art. 44 legea Consol. Petrol. — nu mai au dreptul după cum s'a pronunțat și Curtea de Apel S-I, prin decizia No. 40 din 22 Februarie 1924: „Oă astfel fiind în legea de consolidare petroliferă pentru garantarea celor ce au drepturi asupra terenului concedat se dispune că înaintea comisiei de consolidare, pe lângă citarea, la ziua fixată pentru judecare, a concedentului, a concesionarului și a vecinilor, să se facă publicațiuni care să vestească pe toți care pretind vreun drept asupra terenului ca să și formuleze pretențiunile lor prin contestațiuni“.

Așa dar numai în fața comisiei poate cineva să și apere drepturile sale.

„Acțiunile care au de obiect valorificarea drepturilor contestate prin Justiție se va perima“, zice Curtea de Casație, (s-I, D. 1018/923 Jurispr. Gen. speța No. 377 din 923); reclamantul cerând să și consolideze drepturile sale, pe care legea presupune că i le-ar contesta cineva, cheamă în fața comisiei să se judece cu toți care i se opun dreptului lui pretins. Aceasta este caracterul actelor supuse perimării.

În cererea de consolidare nu contestatorul cere să și valorifice drepturile sale, căci le are în fapt și poate și în drept, ci reclamantul de a cărui cerere se leagă contestațiile.

Contestatorii în cererea de consolidare, vin în fața comisiei legați deja prin cererea reclamantului să și apere un drept, întocmai cum vin părâții într'o acțiune principală.

Iată ce se zicea la 1913 cu ocazia discuției legii de consolidare de d-l raportor G. Negulescu: „D-lor eu vreau să susțiu tema că atunci când proprietarul se prezintă la contestație, opunându-se consolidării, cuvântul lui să fie ascultat... Ce rost au publicațiunile care se fac? Nici un altul decât a deștepta pe proprietarul adevărat, sau pe alți concesionari ca să facă contestațiuni înaintea comisiei, dovedind că el este proprietarul sau concesionarul, altfel ar fi o consolidare ocultă“ — la care Tache Ionescu, ministru de interne pe acea vreme, a răspuns:

„... Dece se fac publicațiunile? Pentru că dacă ar veni cineva fără contrazicere îi este lesne să pretindă ca a luat concesiunea dela cineva care trecea drept proprietar. Și se fac pentruca să fie contradicție (*Desbat. Parlam. Cod. Consolidar. pag. 64, 65 din volumul. N. C. Marinescu*).

Prin urmare reclamantul vine în fața Comisiei să discute contradictoriu cu toți cari ar avea vreun drept.

Dar dacă îi înlăturăm dela discuție pe calea perimării cu cine să mai fie contradicție? Nu s'ar face o consolidare ocultă dacă se întrebuițează acest sistem de înlăturare?

Pentru a putea fi mai lămurit să dau un exemplu? X cere consolidarea unui teren, ce l'are luat cu act de concesiune de la Z; se fac formalitățile cerute de lege și la ziua termenului sau cu 3 zile mai înainte Y face contestație și voeste să dovedească de exemplu că suprafata cerută în consolidare este mai mică în realitate de cât e pe plan, sau ca el este proprietarul și fonicar și aparent și rău a fost concesionat de Z. — Reclamantul văzând aceasta contestație cere amânarea pentru a cerceta, sau a ridica alt plan sau numai stăruie în această cerere și „Comisiunea având în vedere cererea reclamantului amână cererea la stăruință“. Art. 21 din legea Consol. Petrol. Zice: „În caz de amânare acordată de comisie, pentru rezolvarea contestațiunilor“.

nilor, nu se fac publicațiuni pentru noul termen, însă părțile din litigiu se vor cita. Cine va cita părțile în litigiu? Și cunoscutul principiu că nu este acțiune fără interes. răspunde: Cel care are interes, și cel care are interes nu este decât reclamantul, pentru că drepturile lui sunt fără nici o valoare juridică până în momentul consolidării, și nu se poate ca pe o cale piezișă, dintr-o confuziune a spiritului unui articol să și valorifice acele drepturi, înlăturând pe cel ce le are și deține.

Intențiunea legiutorului ca aceste hotărâri să se facă cât mai contradictorii se scapă din vedere și indirect se ajunge tocmai de ceace s'a temut: *Consolidare ocultă*. Și mai mult de cât această prezumțiune puternică tresă din principiile fundamentale ale dreptului și care concură perfect și cu spiritul legii de consolidare, vorbește chiar textul art. 17 din leg. Cons. Petr. „La stăruința reclamantului, președintele tribunalului fixează termenul”. Astfel că nu mai putem pretinde ca contestatorii să poarte grija cererii reclamantului, să-i fixeze termen, să-i scoată citații și alte formalități, când reclamantul nu mai stăruie. — Desigur că reclamantul simțindu-și dreptul foarte subred nu are interes să se judece contradictoriu, pentru că după un an să ceară Comisii să fie înlăturat contestatorul fiindcă nu a fost destul de diligent?!

La art. 257 pr. c. în expunerea de motive cu ocazia votării acestui art. găsim: Orice acțiune, opozițiune, contestațiune, apel etc. se poate perimă, fără ca prin această perimare să se desființeze altceva decât actul juridic care ține legat pe împrișinat în acel moment — ori actul Juridic care a legat instanța, care ține legat pe împrișinați nu este petiția pentru respingerea consolidării, ci cererea de consolidare, și atâta timp cât această cerere există, contestatorii nu pot fi înlăturați, pentru că dreptul lor de a se apăra se naște și moare odată cu cererea de consolidare.

Principiu fiind că perimarea stinge instanța, adică cel care a legat-o este desfăcut de ea, înlăturat; prin perimarea contestațiunii la cererea de consolidare se suprimă însuși dreptul contestatorului, care pe nici o cale numai poate fi repus și astfel principiul că peremțiunea stinge numai procedura, instanța, și lasă să subsistue dreptul sau acțiunea, se calcă pe deaștregul; contestatorii fiind înlăturați pe această cale, nu mai pot să și susțină dreptul lor; hotărârea odată dată, dreptul concesionarului este consolidat *erga omnes*.

Art. 41 din legea de consolidare s'a referit la art. 257 pr. c. al cărui text urmează să se aplice și în materie petroliferă, dar în ce privește contestațiunile, se aplică numai la cele prevăzute la capit. V unde este vorba de executarea hotărârilor de consolidare, și contra cărora făcându-se contestație, actul îmbracă caracterul actelor specificate în art. 257 pr. c.

AL. S. CALINESCU
Judecător, Băicoi-Prahova

Din carnetul unui vechi Grefier

Propuneri la simplificarea lucrărilor Grefiei, cum și pentru accelerarea judecării proceselor

Am citit în *Curierul Judiciar* cu No. 38 din 1 Noiembrie 1923, un articol semnat de d. avocat Em. Dan, privitor la proiectul de accelerarea judecăților și în care face apel la colegii juriști, rugându-i să examineze proiectul și să facă observațiunile lor.

Deși nu sunt jurist, totuși, nefiind vorba de examinarea unei chestiuni pure de drept în care ar avea cuvântul

numai juriștii, îmi permit să-mi dau modesta mea părere în această chestiune, care, recunosc, este într-adevăr foarte importantă, dar ușor de rezolvat, dacă se va ține seamă și de unele observațiuni întemeiate pe constatări practice.

Toți cari profesează știința dreptului s'au convins că însemnate și radicale modificări se impun în prim rând procedurii civile și legii de organizare judecătorească, cu privire la multiplele formalități inutile, cari s'au dovedit că îngreunează distribuirea justiției.

Unele din chestiunile principale ce voesc a semnala și cari văd că nu au fost relevate până acum de nimeni, sunt următoarele:

1. Simplificarea lucrărilor grefiei

În *Curierul Judiciar* No. 32 din 24 Septembrie 1922, d. consilier I. M. Botez dela Curtea de apel din București, a propus suprimarea art. 123 al. 6 din pr. civilă, care prevede motivarea hotărârilor, în sensul de a se da, numai dispozitivul hotărârii, fără practică și considerente.

Am admirat raționamentul bine făcut în acea propunere. Ea ar fi o dispoziție salutară din toate punctele de vedere — dacă ar fi cu puțință de realizat — în special pentru noi grefierii, cari, ca funcționari, n'am mai fi numiți «robii justiției».

În redactarea unei hotărâri, se scrie mult, se copiază, se recopiază, se trece în diferite condicii. Prin suprimarea motivării, ce economie de timp și muncă s'ar realiza în multiplele lucrări de astăzi! Ce reducere de personal s'ar face și cât de repede și la timp justițiabili ar fi serviți! Dar, este un dar: o asemenea propunere cred că nu va fi posibilă de realizat, fiindcă instanțele judiciare de control, în special Înalta Curte de Casație, nu ar mai avea nici o atribuțiune, ne mai putând controla activitatea instanțelor de fond din punct de vedere al examinării faptelor și al aplicării legii, etc.

După părerea mea, însă, iată ce s'ar putea modifica tot cu privire la dispozițiunile art. 123 din pr. civilă:

Bunăoară, de ce la o hotărâre să mai existe și procesul-verbal întocmit de grefier, din moment ce toate cele conținute în el se trec pe scurt și în corpul hotărârii? Mai ales când, potrivit procedurii civile, în caz de contestare, nu se pune nici un temei pe cele consemnate de grefier. Se scrie numai ca să fie scris. Iată o pierdere de timp zadarnică.

După cum le dictează interesul, unele părți pun temei pe ceea ce consemnează grefierul în practica hotărârii, susținând că grefierul e acela care ia note și relatează tot ce se vorbește în proces, în audiența de judecată, altele pun temei numai pe ceea ce este trecut în considerentele hotărârii, susținând că judecătorii sunt aceia cari fixează condițiunile în care se judecă procesul.

Cu privire la diferențierea de conținut între practica hotărârii și constatările din considerente, Curtea de apel s. III în ședința dela 1 Octombrie 1923, a hotărât, printr-o decizie dată într'un proces corecțional, că considerentele hotărârii au prioritate față de practica ei, fiindcă este prezumția că ele sunt opera judecătorilor cari redactează și motivează hotărârea. În practica judecătorească, pe această chestie, chiar într'un jurnal de amânare de câteva rânduri, care, în toate cazurile, este redactat și scris de grefier, se fac discuțiuni lungi se pierde timp mult, și procese cari ar putea fi judecate să amână din această pricină.

Dacă nu s'ar mai face deosebire într-o hotărâre, între partea care intră în atribuțiunea Grefierului și aceea care intră în atribuțiunea Judecătorului și una din aceste părți ar fi suprimată, s'ar da loc la o mare economie în lucrări, și, prin repercusiune, s'ar înlătura și

discuțiile din partea imprecizațiilor, dându-se în același timp judecării și seriozitatea cuvenită.

Astfel, la unele tribunale, în practica hotărârei, pe lângă ceia ce trebuie să se treacă și anume: părțile cari s'au prezentat și cele cari au lipsit, dacă procedura este îndeplinită etc., se obișnuiește să se treacă conținutul acțiunii și al supplementului ei, dacă există, cum și chiar concluziunile scrise ale părților. Aceasta reprezintă enormă muncă, pentru Grefier și personalul greiei. Căci copind toate acestea în procesul-verbal de ședință și apoi, cum am arătat, trebuind a le trece și în corpul hotărârii care, în multe cazuri, să redacteze, pentru expunerea faptelor, de grefieri, această ocupă tot timpul grefierilor mai ales la instanțele încărcate de procese. La alte tribunale, printr'un uz rău înțeles, se trece în condici hotărârea cu tot cuprinsul jurnalelor privitoare la incidentele și probatoriile din cursul procesului, dacă au avut loc; lucrare iarăși zadarnică și în același timp curioasă, fiind că se trece într-o aceeași hotărâre dispozițiuni date de alte complete.

O dispoziție dar rațională ar fi ca atât în hotărâri cât și în jurnale, să se suprima practica, menținându-se numai considerentele, astfel cum se face la jurnalele de complet. Simplificarea aceasta cadrează și cu noul proiect de reformă a procedurii civile, care prevede ca în orice proces să se depună memoriile scrise. Apoi considerentele hotărârei, operă a judecătorilor, n'ar mai putea fi discutate cu atâta ușurință, ele neputând fi atacate de cât cu înscrierea în fals.

Firește că grefierii, ca și acum, vor lua note de punctele principale făcute de părți la ședință, pentru a se putea face controlul memoriilor depuse în cari trebuie să existe numai chestiunile discutate oral. Afară de aceasta, reducându-se procesul-verbal de ședință, grefierii să fie obligați prin lege a redacta hotărârile, așa cum azi este la casație, sub controlul judecătorilor.

Dacă se va ține seamă de această propunere a modificării art. 123 Pr. civilă în sensul arătat, cum și de aceea a modificării art. 121 din aceeași procedură, modificarea propusă printr'un articol publicat tot în Curierul Judiciar cu No. 29/922, s'ar aduce o vădită reducere în lucrările grefelor și justițiabilii ar fi serviți la timp.

2) Accelerarea judecării proceselor

a) Sunt așa zisele procese mari, de multe ori nu atât prin obiectul lor, cât mai ales prin importanța care s'atâșează persoanei imprecizațiilor cât și din cauza reputației avocaților care pledează în ele.

În aceste procese, de obicei, pledează avocați mulți și se epuizează ședințe întregi. Din pricina aceasta grosul proceselor se amână, condiciile să încarcă cu procese amânate, altele vin în curs, justițiabilii așteaptă și suferă. După toate aceste inconveniente, se mai întâmplă ca, în timpul continuării procesului — care datează cu lunile — sau al pronunțării, un judecător sau un grefier, cari a luat parte să fie înaintat, mutat, sau să primească vre'o delegațiune, și cazurile nu sunt rari.

Într'o asemenea situațiune, toată munca să pierde, fiindcă procesul este pus din nou pe rol. Cunoșc un caz, când procese în condițiunile arătate, s'au pus din nou pe rol, pe motiv că unul din judecători a fost înaintat președinte la aceeași secțiune.

Cred că ar fi bine, pentru înlăturarea tuturor neajunsurilor semnalate mai sus, să se prevadă, în noua lege, ca judecătorul sau grefierul, să fie obligat să termine procesele la care a luat parte și aflate în continuări sau pronunțări. Luându-se o atare dispoziție, desigur că imprecizațiilor nu li s'ar mai da ocaziunea să murmure, rămânând nedumeriți asupra motivului pentru care procesul lor urmează a se judeca din nou.

b) Pentru economie de vreme, ar fi bine ca în legea pentru simplificarea procedurii să se mai prevadă ca părțile să prezinte întrebările formulate în instanță. Întrebările puse în timpul procesului și transcrierea lor de grefier fac să se piardă mult timp.

Iată dar câteva chestiuni, a căror utilitate în realizarea scopului ce să urmărește, n'ar avea nevoie a fi învederată.

E e s'ar înfăptui fără multă trudă și studiu, ar mulțumi pe toată lumea și Statul ar fi scutit de noui și însemnate cheltuieli.

Pe câtă vreme, prin proiectul anunțat de d-l Avocat Em. Dan, proiect pe care d-sa îl consideră ca operă de încercare, dacă se va menține dispozițiunile de la punctul 1 și 4 din proiect, vor complica lucrările greiei și mai mult, în care caz, mărirea personalului s'ar impune, fiind vorba ca dintr'o secție să se formeze 3-4; iar imprecizații și d-nii avocați vor îndura neplăceri și mai mari.

D-l Avocat Em. Dan, în calitate de om de lege și specialist în procedura civilă, fără îndoială este indicat a da îndrumări în simplificarea procedurii noastre viitoare.

Într'o reformă de felul acesta, încercările însă sunt foarte păgubitoare și dureroase pentru justițiabili. Nu e cazul să se recurgă la încercări, când — după cum am arătat pe scurt — avem la îndemână soluțiuni practice sigure și temeinice, rezultat al experienței de până acum.

ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

Grefier la Curtea de Apel din București s. III

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 12 Decembrie 1923

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, Președinte

V. Zaharescu cu Ministerul public

Decizia penală No. 2575.

Judecarea proceselor. — Ordinea judecării lor. — Proces trecut pe condici Tribunalului la două numere și pe lista afișată la un număr. — Judecarea lui înainte de ordinea în care fusese afișat. — Art. 92 și 93 din procedura civilă.

Odată ordinea judecării proceselor fixată și lista proceselor afișată în ședință, ordinea astfel stabilită este câștigată pentru părți și nu poate fi modificată decât în urma cererii lor și în condițiunile anume prevăzute de art. 93 pr. civ.

Dacă părțile sunt obligate a fi prezente în ședință la orele 12 pentru a răspunde la apelul nominal, ele nu mai sunt ținute însă apoi a fi prezente în ședință decât atunci când procesul lor este strigat la rând după ordinea afișată în sală.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Gh. Stoicescu, în susținerea recursului și pe d-l Procuror Al. Dem. Oprescu, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului I de recurs:

«Violarea art. 92 pr. civ. combinat cu 23 din regulamentul grefelor și cu art. 735 alin. II pr. civ., și exces de putere. Am fost dat în judecată înaintea judecătorei ocolului I pentru că a-și fi aplicat lovituri reclamanului Ionescu Banzal, fapt prevăzut și penat de art. 238. Fiind prea mult ocupat și fiind bolnav, am scăpat din vedere termenul de înfățișare, și judecătoria m'a condamnat în lipsă la 15 zile închisoare. Am fost nevoit să fac apel, însă printr'o fatalitate, citațiunea

care mi s'a lăsat acasă în lipsa mea, n'am avut cunoștință de ea, și astfel înaintea Tribunalului secț. II, mi s'a respins apelul ca nesustținut. De astădată am fost atent și am făcut opozițiunea al cărui termen a fost fixat la 13 Martie 1923. În aceeași zi m'am prezentat la Tribunal împreună cu avocatul meu, și observând că pe lista afișată la ușa Tribunalului Ilfov, secț. II, conform cu art. 23 din regulamentul grefelor, combinat cu art. 92 din proc. civ., opozițiunea era scrisă la No. 68 al aceleiaș listă; am așteptat să-mi vie rândul. Când a sosit rândul am intrat înăuntrul secțiunii și avocatul meu întrebând pe d-l Președinte, spre mirarea noastră, ne răspunde că s'a respins opoziția, de oarece fusese scrisă în condica de procese la No. 51, și cu toate că figura și la No. 68. Am protestat, susținând că nu puteam fi judecat decât în ordinea afișată în lista prevăzută de lege prin art. 92 proc. civ. și 23 regulamentul grefelor, singura opozabilă de care aveam cunoștință. În urma acestora am fost nevoit a face prezenta contestațiune, care mi s'a respins pe motivul că dispozițiunile art. 92 pr. civ. și 23 din regulamentul grefelor nu sunt prescise sub pedeapsă de nulitate, și că eu eram dator să stau în sala de ședințe dela începutul ședinței până la rezolvarea tuturor proceselor înscrise pe condică. Tribunalul judecând astfel, nesocotește art. 23 din regulamentul grefelor și art. 92 din proc. civ., atât în litera, cât și în spiritul lor. În adevăr, art. 93 alin. I pr. civ. prescrie că ordinea scrisă în lista afișată afară nu se poate schimba decât cu învoirea părților prigonitoare, în speță după cererea mea și a ministurului public. Această dispozițiune a legii nu a fost observată de Tribunal cu ocazia respingerii opozițiunii mele, și astfel această călcare de formă mi-a cauzat un prejudiciu care nu se poate repara decât prin retractarea hotărârii pronunțată, lucru ce tribunalul a refuzat, și deci hotărârea sa este pronunțată și cu exces de putere.

Având în vedere că, prin sentința supusa recursului, Tribunalul Ilfov, secția II, a respins ca nefondată contestațiunea făcută de recurentul Vasile Zaharescu la executarea hătării acelui Tribunal, cu No. 370 din 13 Martie 1923, prin care i s'a anulat ca nesustținută opoziția ce făcuse contra sentinței cu No. 431/922, pronunțată în lipsa lui, prin care rămăsese condamnat la 15 zile închisoare corecțională, în baza art. 238 din codul penal;

Având în vedere că, în sprijinul contestațiunii sale, recurentul a susținut, în prim rând, că rău i s'a anulat opozițiunea la termenul de 13 Martie, când a fost pronunțată hotărârea contestată, de oarece procesul său fiind înscris la No. 68 al listei afișate la ușa Tribunalului, și prezentându-se atunci în instanță, a constatat că opozițiunea lui fusese deja judecată și respinsă, căci pe condica de procese a Tribunalului procesul său se găsea înscris la două numere, 68 și 51, și la acest din urmă număr procesul său fusese strigat și judecat fără ca el să aibă cunoștință de ordinea din condica de ședințe;

Că, Tribunalul a respins contestațiunea ca neîntemeiată, motivând că, întrucât ordinea proceselor este o chestiune de administrație care se rezolvă de Președintele Tribunalului, după nevoile serviciului și după natura afacerilor, și întrucât în citațiune se arată că impričinații sunt chemați a fi prezenți la ora 12 din zi, contestatorul urma să fie prezent la această oră și să-și aștepte rândul; că, chiar dacă pe listă procesul era trecut la două numere diferite, totuși partea trebuia să fie prezentă la ora 12 și să aștepte strigarea pricinii sale;

Având în vedere că, din lista de ordine a proceselor fixate pentru judecare în ziua de 13 Martie 1923 vizată de Președintele Tribunalului și aflată la dosar, se constată că în această listă procesul recurentului este trecut la No. 68, iar din certificatul greii acelui Tribunal, cu No. 20/923, se constată că el figurează de două ori în condica de ședințe la numerile 68 și 51 și că la acest din urmă număr a și fost judecat;

Având în vedere că art. 92 din codul de procedură civilă dispune că la începutul fiecărei săptămâni se vor publica în sala ședințelor pricinile cari au să se judece după rândul lor în cursul săptămânei;

Considerând că, deși fixarea termenelor la procese și fixarea mai dinainte a ordinea în care au să se judece, constituie o chestiune de administrație interioară, dată în atribuțiunea Președintelui instanței de judecată, care stabilește ordinea, în conformitate cu art. 91 alin. II pr. civ., totuși, odată această ordine fixată și lista proceselor afișată în ședință, ordinea astfel stabilită este câștigată pentru părți și nu poate fi modificată decât în urma cererii lor și în condițiunile anume prevăzute de art. 93 pr. civ.;

Considerând că, interesul unei bune administrațiuni a justiției, nu permite ca ordinea proceselor fixate în lista afișată în sala de ședință să nu concorde cu ordinea proceselor din lista ținută de Tribunal și după care se strigă pricinile, căci altfel s'ar putea aduce vătămare drepturilor părților, luându-se spre judecare, fără știrea lor, sau a uneia din ele, procesul lor înainte de a i veni rândul după lista adusă la cunoștința justițiabililor prin afișarea în sala de ședință;

Că, dacă părțile litigante sunt datoare a fi prezente în ședință la orele 12 pentru a răspunde la apelul nominal al pricinilor ce se face la început, conform art. 19 din codul de procedură civilă, ele nu mai sunt ținute însă apoi a fi prezente în ședință decât atunci când procesul lor este strigat la rând după ordinea afișată în sală;

Că Tribunalul, hotărînd contrariul, a violat legea și a pronunțat o hotărîre casabilă;

Că, dar, motivul I de casare este întemeiat și sentința supusă recursului urmează a fi casată, iar afacerea trimisă la un alt Tribunal, spre a fi din nou judecată, fără a mai fi necesar de a discuta celalt motiv de recurs;

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, etc.

NOTĂ — D și Curtea de Casație s'a pronunțat că, schimbarea ordinea în care procesele urmează să se judece, este o chestiune de administrație interioară a instanțelor judecătorești și nu este prescristă sub pedeapsă de nulitate, ca nerespectarea ei să constituie un motiv de casare (Cas. II, decizia 13 Oct. 1893, Bult. pag. 901 și *Dan*, Cod. pr. civ. adn., sub art. 93, No. 6), însă această ordine odată stabilită, ea este câștigată pentru părți și judecata nu o poate schimba fără consimțământul lor. Soluțiunea dată prin decizia de mai sus, este deci conformă cu jurisprudența constantă a Înaltei Curți de Casație. (Vezi în acest sens, Cas. I, 654 din 12 Dec. 1890, Bult. pag. 105 și *Dan*, op. cit., sub art. 93, No. 5; Cas. II, decizia din 16 Martie 1912, *Curierul Judiciar* No. 41 din 1912, pag. 658).

(N. R.).

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 25 Decembrie 1923

Președenția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, Președinte

Decizia civilă No. 605

Consolidare. Contestațiune de consolidare. Perimare. Dacă o asemenea contestațiune este supusă perimării? Art. 257 pr. civilă; Art. 18, 22, 23 și 70 legea consolidării petrolifere.

Consolidare. Diferite contestațiuni introduse. Cerere

de perimare făcută de unul dintre contestatori. Cine se citează?

1. Cererea de perimare introdusă în materia de contestație la cererea de consolidare petroliferă, pe baza art. 257 pr. civilă, este admisibilă, fiindcă nu există nici un text de lege care să declare că în materie de consolidare petroliferă, prin derogatiune dela disp. art. 257 pr. civ., contestațiunea n'ar fi susceptibilă de perimare.

2. Neexistând nici un raport juridic între contestator și concedenți, vecini sau ceilalți contestatori, și contestațiunea fiind îndreptată în contra cererei reclamantilor, cari au formulat cererea de consolidare, Comisiunea de consolidare n'a violat nici un principiu de drept sau veri un text de lege, când a decis că cererea de perimare a reclamantilor este operantă și fără citarea celorlalți contestatori, concedenți sau vecini.

Curtea,

Ascultând raportul făcut de d. consilier C. Niculescu, Pe d. av. E. Otulescu în dezvoltarea motivelor I și II, declarând că retrace motivul III și,

Pe d-nii av. Constantinescu Bordeni și C. Xeni în combateri;

Deliberând,

Asupra motivelor de casare:

I și II. Violarea art. 17, 21 și 74 din legea de consolidare. Art. 50 din regulamentul legii, art. 257 și 70 al. ultim din proc. civilă. Exces de putere, nemotivare. Am susținut înaintea comisiunii că în cererea de perimare, potrivit art. 257 proc. civilă și 17 și 21 din legea de consolidare, trebuie să figureze și să fie citate toate părțile care figurează la prima instanță și anume reclamantii, concedentul, vecinii și ceilalți contestatori cu care instanța se legase, aceasta fiind indivizibilă, iar neplata taxelor de citații pentru toate părțile din proces face inoperantă cererea de perimare conform art. 257 proc. civilă; aceasta mai ales față de întreruperea termenului de perimare prin redeschiderea cererei de fond de către însăși reclamantii. făcut la scurt interval după introducerea cererei de perimare și față de dispozițiile art. 70 al. ultim proc. civilă, care nu permite a se fixa termen într-o judecată decât dovedindu-se plata citațiilor, comb. cu dispozițiunile categorice ale art. 257 proc. civilă care condiționează primirea cererei de perimare de dovada plății citațiilor. Comisiunea de consolidare, deși constată pe de o parte în fapt, că în cererea de consolidare a reclamantilor la termenul în litigiu figurează și alte părți în cererea de perimare, iar pe de altă parte, în drept, dispozițiunile categorice ale art. 17 și 21 din legea de consolidare, înătură fără nici un argument obiecțiunile făcute de noi, și atât cu violarea sus ziselor texte de lege și a principiilor indiscutabile ale indivizibilității, cât și cu vădit exces de putere procede la judecarea cererei de perimare. Instanța de fond cu această ocazie interpretează greșit art. 74 din legea de consolidare, întrucât dispozițiile aceluia articol se referă numai la procedura dela consolidare propriu zisă, nu și la perimare, unde în lipsa de dispozițiuni speciale se aplică dreptul comun, și omite a se pronunța asupra motivului nostru tras din art. 50 din regulamentul legii de consolidare, cu care dovedim în orice caz, că obligațiunea plății textelor de citații este înlocuită cu obligațiunea depunerii de material pentru citații și neîndeplinirea acestei obligațiuni echivalează cu neplata citațiilor.

«II. Greșită aplicațiune a art. 257 proc. civilă com. cu art. 41 din legea de consolidare și a art. 8 și urm., 17 și urm., 22 și 31 din legea de consolidare, cum și violarea tuturor principiilor esențiale din această din urmă lege. Am susținut înaintea comisiunii că contestațiile ce se fac în materie de consolidare la prima instanță, nu sunt contestațiile propriu zise la art. 257 proc. civilă, nefiind acțiuni distincte de cererea reclamantului, nelegând instanța în mod separat. Ele sunt numai consecința citării ce se face de însuși reclamantul prin publicațiile generale prevăzute de art. 18 din lege; că, deci, contestatorul, în speță Societatea Astra Română, este un intimat într-o acțiune în curs de judecată în care prin nestăruința reclamantilor nu a intervenit precis hotărârea judecătorească care să schimbe situația dela început. așa

că cererea de perimare făcută de însăși reclamantii este un non sens, căci ar avea de concluzie logică perimarea propriilor acțiuni. Toate aceste legate pe dispoziții cuprinse în art. 17 și urm., 23 și 31 din legea de consolidare și pe principiul și economia ce se degaje de întreg complexul acestei legi. Iar Comisiunea de consolidare numai prin o rea aplicațiune a acestor texte, cu violarea acelor principii cum și printr-o greșită interpretarea a art. 257 din proc. civilă, care precizând partea împotriva căreia se poate îndrepta o cerere de perimare și arătând că termenul de perimare nu poate fi întrerupt decât printr'un act de procedură cu caracter contradictor făcut de partea interesată, arată în principiu, că într-o acțiune pendinte la prima instanță și în curs de judecată cum este cazul nostru, o cerere de perimare nu poate fi îndreptată decât în contra reclamantului care și-a lăsat acțiunea în nelucrare timp de un an, admite cererea reclamantilor».

Având în vedere hotărârea comisiunii de consolidarea drepturilor de concesiune petroliferă din jud. Prahova, supusă recursului, din care se constată că Ion Ionescu-Tiseanu, G. Prighea, și Ghiță Pleșoiu, având în concesiune dela Neacșa Minoiu mai multe parcele de teren prin actul autentic și transcris special la No. 1136/916, au cerut comisiunii consolidarea drepturilor prin petițiunea din 11 Iunie 1916; că după depunerea planurilor inginerului, judecata acestei cereri a fost fixată la 29 August 1916, când a fost suspendată până la încetarea stărei de război; că, apoi, judecata fiind fiind fixată la 7 Iulie 1919, la acest termen și contra consolidării parcelei de 570 m. p. au făcut contestațiuni: 1. Ministerul Domeniilor, pentru respectarea hotărârilor; 2. G. Stoinescu, pe motiv că astfel cum s'a configurat pe plan această parcelă s'a încălcat un teren consolidat cu hotărârea judecătorească, și 3. Soc. Astra Română pe motiv că asupra aceleiași parcele are drepturi de concesiune anterioare dela Maria și Tănase Stroilescu, consolidate prin hotărâre judecătorească; că din aceste contestațiuni, numai contestațiunea Societății Astra Română a angajat discuțiunea, deoarece contestațiunea Ministerului a fost admisă fără opunerea reclamantilor, iar G. Stoinescu nu s'a prezentat nici odată să susțină contestațiunea, din care cauză a fost declarată perimată; că, după cererea Societății Astra Română, Comisiunea a ordonat la 7 Iulie 1919 o cercetare locală a stabili posesiunea urmată și identitatea terenului, urmând ca terenul să se fixeze la stăruința părților: că, însă societatea Astra Română nestăruind în efectuarea cercetării locale, reclamantii au cerut la 15 Decembrie 1922 perimarea contestațiunei sale, depunând tot odată cu cererea plata taxelor de citațiune prin portărei pentru dâșii și pentru Societatea Astra Română; că, această cerere a fost admisă de comisiune prin hotărârea adusă în recurs, întrucât a constatat că dela data jurnalului din 7 Iulie 1919 și până la introducerea cererei de perimare, a trecut mai mult de un an fără să se fi urmat vreun act de procedură cu caracter contradictoriu.

Având în vedere că Societatea Astra Română a opus reclamantilor: 1. că perimarea este inadmisibilă în contestațiunile din materia consolidărilor petrolifere, și 2. că, în orice caz, perimarea în speță este inoperantă, nefiind citate, odată cu cererea, toate părțile din cererea de consolidare a reclamantelor cum: concedenții, vecinii și ceilalți contestatori.

Considerând că art. 257 proc. civilă stabilește că ori ca acțiune, opoziție, contestație, apel, recurs, sau cerere de revizuire se perimă, dacă partea lasă să treacă două ani dela cei din urmă act de procedură.

Considerând că legea de consolidare petroliferă prin art. 18, 21, 23 și 70, admite că în contra unei cereri de consolidare se poate face contestațiune;

Că, însă, nu există nici un text de lege care să de-

clare că în materie de consolidare petroliferă, și prin derogățune la dispozițiunea din art. 257 cod. proc. civ., contestațiunea nu este susceptibilă de perimare;

Că, perimarea fiind o dezistare tacită, presupusă și admisă de legiuitor într'un interes de ordine socială ca procesele să nu se perpetueze, urmează că ea se aplică în orice materie, dacă nu a fost înlăturată printr'un text formal al legii;

Că din economia legii de consolidări petrolifere rezultă, dimpotrivă, că s'a urmărit o judecată urgentă a cererilor de consolidare și a contestațiunilor lor, reducându-se prin art. 41 termenul perimării la jumătatea celui fixat în art. 257 proc. civilă; așa că este inadmisibil ca o contestațiune la consolidarea lăsată în nelucrare, să împiedece pe un timp nedeterminat, rezolvarea cererii de consolidare, dacă nu s'ar declara perimată, fără a se nesocoti scopul și intențiunea urmărită de legiuitor în materia consolidărilor petrolifere;

Că, dar, declarând admisibilă în principiu cererea de perimare a contestațiunii introdusă de Societatea Astra Română, Comisiunea de consolidare a făcut o bună aplicățiune a art. 257 proc. civilă comb. cu art. 18, 22, 23 și 41 din legea de consolidări petrolifere;

Considerând că, cu privire la a doua obiecțiune a Societății Astra Română, Comisiunea de consolidare constată, cu drept cuvânt, că nu există nici un raport juridic între această contestatoare de o parte, și concedenții, vecinii, sau ceilalți contestatori de altă parte, că contestațiunea fiind îndreptată numai în contra cererii reclamanților, urmează ca și cererea de perimare a acestora să fie discutată numai față de contestatoare, fără citarea concedenților, vecinilor sau celorlalți contestatori;

Considerând că singurul fapt că s'au făcut mai multe contestațiuni la cererea de consolidare a reclamanților cu privire la parcela de 570 m. p. nu poate să impună prin el însuși instanței un caracter indivizibil, căci instanța împrumută caracterul ei naturii acțiunii, privită din punctul de vedere al interesului divizibil al părților litigante; că, pe cât timp, dar, nu există între contestatori nici o continuitate de interes, fiecare din contestațiuni conservă existența ei, proprie, iar instanța înaintea căreia se găsesc aceste contestațiuni, se poate închide pentru unele din ele prin perimare, rămânând deschisă pentru celelalte;

Că așa fiind, Comisiunea de consolidare n'a violat nici un principiu de drept sau vreun text de lege, când a decis că cererea de perimare este operantă și fără citarea celorlalți contestatori, concedenții sau vecini.

Că odată stabilit că ceilalți contestatori, concedenți sau vecini, nu urmau să figureze în instanță de perimare, devine fără interes modul cum avea să se îndeplinească procedura cu aceștia: cu plata de citațiuni ca în procedura comună, sau prin administrație potrivit art. 50 din regulamentul legii de consolidare, și prin urmare nu poate fi vorba de o omisiune esențială asupra motivului tras din art. 50 din regulament;

Că dar, motivele I și II de casare se găsesc neîntețuate și urmează să fie respinse;

Că, în ce privește motivul III, reprezentantul recurentei a declarat oral că-l reține.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECȚIA III

Audiența dela 14 Mai 1924

Președinția d-lui D. G. MAXIM, Președinte

Firma Frații Bernfeld cu R. O. David și Marcu Șaraga

Jurnalul No. 2174.

Competență. — Acțiune în evacuare. — Judecarea ei de către judecătoria care nu era competentă *ratione ma-*

teriae. — Apel la Tribunal. — Admitere în lipsa părăteii. — Apel contra sentinței Tribunalului la Curte. — Dacă este admisibil? — Art. 109, 316 și 324 pr. civ.

Conform art. 109 pr. civ., competența ratione materiae este de ordine publică și ca atare poate fi ridicată de instanța de fond chiar din oficiu, înaintea oricărei apărări asupra fondului.

Când prima instanță a respins acțiunea, în lipsa de calitate a reclamantului, fără a avea posibilitate de a discuta chestiunea competenței, iar în instanța de apel, situația a rămas neschimbată în lipsa părătului, competența ratione materiae poate să fie propusă în orice timp înaintea instanțelor de fond; or, Tribunalul neputând să judece decât în prima instanță, calea apelului este admisibilă, conform art. 316, 324 pr. civ.

Curtea,

Văzând că Curtea, prin jurnalul No. 2089 din 10 Mai a. c., s'a amânat pentru azi pronunțarea asupra incidentului ridicat de intimata firmă Frații Bernfeld, prin proprietarul ei I. E. Eschenasy, de a se respinge ca inadmisibil apelul făcut de R. O. David și Marcu Șaraga, atât personal, cât și în calitate de componenți ai firmei R. O. David & M. Șaraga, societate în nume colectiv, cu sediul în București, str. Gabroveni 4, în contra sentinței civile cu No. 844/923, a Trib. Ilfov, secția IV;

Având în vedere că, prin menționata sentință, s'a admis apelul făcut de Frații Bernfeld, astăzi reprezentați prin I. E. Eschenasy și Frații Bernfeld și declarându-se reziliat contractul de închiriere intervenit între părți, s'a ordonat evacuarea firmei apelante din imobilul din București, str. Gabroveni No. 4;

Considerând că, din dosarul cauzei și concluziunile părților, se constată următoarele:

I. E. Eschenasy reclamă judecătoriei ocol. VII contra firmei apelante David și Șaraga, și cere evacuarea acestei din urmă din imobilul din București, str. Gabroveni No. 4, închiriat cu contractul din 18 Martie 1919, sub motiv de neplată de chirie;

În ziua judecății, la 6 Martie 1923, în urma unui incident ridicat de firma părată David și Șaraga, s'a respins de judecătoria ocol. VII, prin cartea de judecată No. 81/923, acțiunea introdusă de I. E. Eschenasy, ca fiind făcută fără calitate, întrucât acțiunea trebuia introdusă de Frații Bernfeld;

I. E. Eschenasy face apel la Trib. Ilfov contra cărții de judecată menționată, și la ziua judecății, secția IV a acestui Trib., prin sentința cu No. 884 din 16 Oct. 1923, în lipsa firmei intimată David & Șaraga, găsind că acțiunea a fost bine introdusă, o primește, și cercetând în fond, admite acțiunea, reziliază contractul de închiriere al magazinului din str. Gabroveni 4 și ordonă evacuarea firmei chiriașe;

Contra acestei sentințe se declară apel de către firma David & Șaraga, apel dedus în judecata acestei secțiuni;

Având în vedere că astăzi, în primul loc, I. E. Eschenasy, proprietarul, ridică incident și susține a se respinge de plano apelul făcut ca neadmisibil, întrucât afacerea judecându-se, anterior la două instanțe: la judecătoria și la tribunal, și sentința acestei ultime instanțe, fiind dată cu drept de recurs, firma chiriașă nu putea interveni a fi judecată la a treia instanță de fond de această Curte;

Având în vedere că firma chiriașă pretinde că apelul ei este admisibil, pentru că deși s'a judecat anterior la două instanțe, însă după valoarea locațiunii, care este de 16.000 lei anual, ce întrece competența judecătoriei de

ocol, zisa judecătorie era necompetentă a cerceta cauza în raport cu această valoare a locațiunei și, deci, în baza art. 316 și 324 din procedura civilă, sentința tribunalului este supusă apelului, ca una ce a fost dată de judecători cari nu puteau că judece decât în întâia instanță;

Considerând că, în cazul de față, rezultă în mod evident că la judecătoria de ocol s'a propus primul incident de către firma David & Șaraga, privitor la calitatea părții reclamante, chestiune care, potrivit regulilor stabilite, trebuia să o propună înaintea oricărei apărări asupra fondului;

Că, întrucât zisul incident al firmei chiriașe a fost admis de judecătorul de ocol și acțiunea fiind respinsă ca fiind făcută fără calitate, prima firmă n'a avut posibilitatea de a discuta competența instanței sub raportul valorii acțiunei;

Considerând, mai departe, că nici în apel la Tribunal, situațiunea n'a fost schimbată, întrucât firma chiriașă n'a fost prezentă, iar concluziunile puse, rezilierea și pronunțarea evacuării au avut loc în lipsa ei;

Considerând că împrejurările urmând în modul arătat, urmează a se discuta dacă firma chiriașă poate fi îndrituită a uza de calea apelului la această Curte, fiind constant că după valoarea locațiunei judecătorul de ocol era necompetent și că Tribunalul Ilfov trebuia să judece în prima instanță;

Considerând că, întrucât competența privitoare la valoarea litigiului este *ratione materie* și poate fi propusă în orice timp înaintea instanțelor de fond, firma chiriașă este în drept a propune această excepțiune la această instanță care, față cu realitatea împrejurărilor urmate, cată a constata că rău a fost sesizat judecătorul de ocol de această chestiune, că Tribunalul a statuat în primă instanță și, prin urmare, această instanță este bine sesizată cu fondul afacerii.

Pentru aceste motive, Curtea, în majoritate, respinge ca nefondat incidentul, etc.

(ss) D. G. Maxim, I. M. Botez.

Opiniune

Sunt de opinie a se respinge ca inadmisibil apelul făcut de firma R. O. David și M. Șaraga, în contra sentinței civile cu No. 884/928, a Tribunalului Ilfov, s. IV, dată în apel asupra cărții de judecată No. 81/923, a judecătoriei ocol. VII București, pentru motivul că rău este Curtea chemată azi a cerceta în fond și a se pronunța în a treia instanță asupra apelului în contra unei sentințe dată de tribunal ca instanță de fond;

Având în vedere că, din concluziunile orale și scrise ale părților, din actele dela dosar, se stabilește, în fapt, că Eschenasy, proprietarul firmei Frații Bernfeld & Eschenasy, în calitate de chiriaș principal, pornește proces la jud. ocol. VII București în contra firmei R. O. David și M. Șaraga, sub chiriașă, pentru rezilierea contractului de subinchiriere și evacuarea prăvăliei din strada Găbroveni No. 4 București; că, pe lângă acțiune, se alătură contractul de subinchiriere, care fixa chiria la 4.000 lei anual;

Că, părțile prezentându-se, pârâta firmă R. O. David și M. Șaraga, contestă reclamantului calitatea de a sta în instanță și nu se produce de părți alt act, afară de contractul de subinchiriere, nu se face, nu se enunță vreo discuție cu privire la competență, cu toate că discuțiuni sunt și se ia interrogator reclamantului;

Judecătorul constată lipsa de calitate a reclamantului de a sta în instanță și-i respinge acțiunea. Se face apel de reclamant la tribunal, repartizat la s. IV Ilfov, și în lipsa intimății, cu care procedura este indeplinită, apelantul își stabilește calitatea și temeinicia acțiunei respinsă de judecătorul de ocol.

Înaintea Tribunalului, ca și la prima instanță, nu se produce alt act, din care să rezulte că alta ar fi competența instanțelor urmate;

Tribunalul, prin sentința sa No. 884/923, admite apelul, acțiunea și ordonă evacuarea intimății firmă R. O. David și M. Șaraga din prăvălia ocupată în calitate de subchiriașă, constatând neplata chiriei cerută de reclamant. În contra acestei sentințe se declară de firma R. O. David și M. Șaraga recurs la Înalta Curte de Casație. Recursul se respinge în lipsă-i și se face opoziție care este în curs de judecată.

De către Eschenasy se cere executarea la Tribunal a sentinței No. 884/923 și în contra executării se face contestație de firma R. O. David și M. Șaraga, care se respinge prin sentința No. 291/924.

În contra sentinței Tribunalului No. 884/923, care a fost atacată cu recurs, se face apel la Curte, a cărui admisibilitate se discută azi de părți.

Având în vedere că intimatul Eschenasy, ridică incidentul că apelul firmei R. O. David și Șaraga este inadmisibil, susținând că este apel la apel înaintea a treia instanță de fond, ceea ce nu este primit de legea de procedură civilă, iar apelanta susține că apelul ei este admisibil, întrucât judecătoria de ocol, care a judecat ca primă instanță, nu era competentă, cuantumul litigiului fiind mai mare de 6.000 lei, și dar, Tribunalul a dat cu călcarea dispozițiilor art. 109 pr. civ. sentința sa în ultimă instanță;

Având în vedere că, potrivit dispozițiilor legii de procedură civilă, sunt recunoscute două grade de jurisdicțiune; că, pentru rezolvarea unui litigiu între părți este de urmat două instanțe de fond, că opoziție la opoziție nu este și nici apel la apel, art. 324 pr. civ.;

Având în vedere că, în conformitate cu art. 109 pr. civ., excepțiunea de competență *ratione materie* se poate ridica înaintea oricărei instanțe și din oficiu, ea fiind de ordine publică, dar pentru aceasta se cere sau ca părțile să o ridice, sau ca instanța să fie pusă, prin elementele date, în posibilitatea de a o pune din oficiu;

Având în vedere în speță, că nu numai, părțile cari s'au prezentat la prima instanță judecătoria de ocol înaintea căreia au avut loc discuțiuni contradictorii, luare de interrogator, nu au produs acte, nu au enunțat excepțiunea de necompetență a instanței, cum era legată de reclamant și determinată prin actele sale dela dosar, dar nici înaintea Tribunalului nu s'a dat posibilitatea, când părțile o aveau, a se vedea din alte elemente că alta ar fi competența acelor instanțe, astfel că, sentința dată de tribunal ca instanță de apel, nu poate fi considerată decât ca bine dată și nu este susceptibilă de sfărâmat pe calea apelului la Curte, ci numai a recursului la Curtea de Casație, cale pe care a și ales-o apelanta;

Că, dealtfel, nici înaintea Curței cuantumul chiriei nu este determinat a fi altul decât cel arătat înaintea judecătorului de ocol, și părțile îl discut, dar ar trebui să se stabilească din nou, cercetându-se în fond afacerea; or, așa cum s'a urmat față cu actele produse și s'a rezolvat litigiul, ceea ce se cere azi, ar fi o judecată în fond, de o a treia instanță, când două instanțe de fond s'au pronunțat;

Că, astfel fiind, apelul firmei R. O. David și Șaraga, făcut în contra sentinței No. 884/923, a tribunalului, dată asupra apelului făcut în contra cărții de judecată a judecătoriei ocolului VII, No. 81/923, nu poate fi primit de Curte a l discuta în fond, urmând a fi respins ca inadmisibil.

(ss) I. Dimancea.

NOTĂ. — Conflict între proprietar și chiriași,

pentru desființarea raporturilor juridice rezultând dintr'un contract de închiriere.

Valoarea locativă a contractului depășește competența „*ratione materiae*” a judecătorului de ocol, care, primind finele de n-valorare opus de chiriașul părât, respinge acțiunea reclamantului pentru lipsă de calitate.

Tribunalul de județ, în lipsa intimatului legalmente chemat, primește apelul reclamantului primitiv și evocând fondul, admite cererea acestuia.

„*Cu recurs*” adaugă partea finală a dispozitivului.

Chiriașul, plângându-se Curții din București, întâmpină o rezistență dărză din partea proprietarului, de oarece acesta pretinde că apelul este inadmisibil, cu toate că valoarea locativă anuală a contractului, excludea competența jud. de ocol.

Prin decizia mai sus reproducă respingând incidentul în majoritate, Curtea constată că judecătorul de ocol a fost incompetent *ratione materiae*; că, tribunalul de județ nu putea să statueze în apel ci numai în primă instanță; că, prin urmare, apelul este admisibil în principiu.

Soluția este juridică.

Judecătorul de ocol era dator să-și verifice competența *ratione materiae*. N'a făcut-o.

În aceiași omisiune pică și tribunalul de județ, fiindcă dacă observa starea de fapt adică valoarea locativă anuală a contractului, dator era *ex officio* pentru considerații de ordine publică legală, să primească apelul și reformând cartea de judecată să rețină afacerea spre a o cerceta în primă instanță sub controlul Curții de apel.

Dacă, precum s'a pretins, chiriașul ar fi urmat mențiunea din sentința tribunalului și s'ar fi plâns „*cu recurs*” în Casație, atunci din două una:

a. Sau valoarea locativă a contractului nu rezulta din textul sentinței tribunalului și atunci Înalta Curte de Casație respingea recursul, de oarece — cu toată ordinea publică legală — o verificare a elementelor de fapt era necesară și așa ceva Înalta Curte u'a făcut nici odată și nu făcea nici de astă dată sub prezidenția d-lui Gh. V. Buzdugan, fiindcă principiile care guvernează materia se împotrivesc cu hotărârea. A se vedea de pildă art. 735 și 736 cod. proc. civ. combinate pentru a se înțelege cum trebuie rânduiala art. 109 din același cod;

b. Sau valoarea locativă anuală a contractului rezulta din chiar textul sentinței tribunalului și atunci la această rară întâmplare Înalta Curte respingea recursul ca inadmisibil „*omnisso medio*” prin aplicarea primului alineat de sub art. 324 pr. civ. și asemanat art. 31 lit. a combinat cu art. 33 din legea ei organică.

Casare, în nici un caz. Este cu neputință distrugerea unei hotărâri judecătorești pentru că tribunalul de județ ca instanță de trimitere să zică „*cu apel*”.

Va să zică chiriașul pierdea procesul la sigur dacă făcea uz de calea recursului.

Bine sfătuit, s'a plâns cu apel la Curte.

Acum, să presupunem că proprietarul nemulțumit cu deslegarea Curții de Apel — ceea ce este aproape neîndoelnic — s'ar plânga cu recurs Înaltei Curți.

La această întâmplare, el pierde procesul.

În adevăr, fiind cert stabilit în fapt că valoarea locativă anuală a contractului, excludea judecătorului de ocol orice fel de competență și că pricina nu putea fi curmată prin tribunalul de județ decât în primă instanță, căderea Curții de Apel, *ipso facto*, se găsește îndestulător justificată în drept pentru a controla în fond judecata lui.

Ar fi ciudat, ca Înalta Curte să zică: nu; Curtea din București cu tot art. 324 cod. pr. civ., combinat cu art. 31 lit. a și 33 din a ei lege organică, nu avea drept să primească apelul în principiu.

Datoria Curții din București era să-l respingă pentru că chiriașul urmând mențiunea „*cu recurs*” să vie la mine pentru a fi și aci respins sau fiindcă este făcut „*omnisso medio*” sau fiindcă constatarea cuantumului chiriei necesitează o verificare a elementelor defapt.

Nu se poate.

Împrecinații n'au voie să transigă în materie de competență sau incompetență „*ratione materiae*” precum știm, pentru considerații de ordine publică legală.

Prin aplicarea adevăratelor principii, Curtea din București a putut să constate că tribunalul de județ nu avea cădere legală să hotărască „*cu recurs*”, ci „*cu apel*” fără să violeze principiul judecătorilor de fond cu două grade.

Art. 35 din legea pentru judecătorii de ocoale demonstrează cu hotărâre, că Curtea din București nu a greșit; că, dacă chestia s'a pus, vina este a judecătorului de ocol și a tribunalului de județ cari au omis să-și verifice competența.

Altmintrelea, dacă intimatul s'ar fi prezentat la tribunal și-i zicea: „nu poți judeca fondul în a doua instanță” atunci, de sigur în prezența precitatului art. 35, tribunalul reforma pentru incompetență hotărârea judecătorului de ocol dar... reținea afacerea în prima instanță.

Lipsa intimatului, n'a putut conferi tribunalului o putere pe care legea, pentru considerații de ordine publică i-o suprimă.

ST. MARINESCU BOLINTIN.

București, 1 Iulie 1924.

Comisiunea de consolidare din jud. Prahova

Audiența dela 16 Aprilie 1924

Președinția d-lui AL. GÂNȚOIU. Președinte

Hotărâre de consolidare No. 22

Consolidare. — Contestățiune la consolidare. — Perimare. — Dacă o asemenea contestațiune este supusă la

perimare? — Art. 257 pr. civilă, art. 18, 22, 23 și 70 din legea de consolidare petroliferă.

Spre deosebire de contestațiunile la executarea hotărârilor de consolidare, prevăzute de art. 43 și urm. din legea de consolidare, care constituiesc cereri angajând o instanță, contestațiunile la consolidare, prevăzute de art. 18, 22, 23 și 70 din aceeași lege, constituiesc simple reglementări formale a diverselor mijloace de apărare pe care părțile le pot opune reclamantului într-o asemenea cerere și nu au a fi conduse și urmărite înaintea instanței prin stăruința și diligența celui ce le formulează.

În consecință aceste din urmă contestațiuni nu pot fi supuse perimării, necăzând sub aplicațiunea prezumțiunii legale de abandon stabilită de textul art. 257 pr. civ.

Comisiunea,

Asupra cererei în discuțiune, făcută de Soc. «Astra-Română», cu petiția înreg. la No. 1248/924, și prin care tinde să se declare perimată, în temeiul art. 257 pr. civ., contestația făcută de Ministerul Domeniilor, la 3 N-brie 1910, în contra consolidărei cerută de sus numita Societate, cu privire la terenul în suprafață de 944 m. p. configurat în planul No. 5, și situat în comuna Moreni, jud. Prahova, luat în concesiune dela Chiriaca Miha-lache Ion Crăciun și soțul său, cu actul transcris special la No. 58/909 ;

Având în vedere susținerile orale ale părților și actele aflate la dosar ;

Având în vedere că reprezentanții Ministerului de Domenii, părât în cererea ce se discută, s'a opus la încuviințarea perimării ca fiind inadmisibilă, întemeindu-și această susținere pe dispozițiunile art. 257 pr. civ. care indică lămurit instanțele ce pot fi perimate, și pe dispozițiunile art. 18, 22, 23 și 70, din legea consolidărilor petrolifere, care reglementează așa zisele contestațiuni ce trebuiesc făcute de părți cu ocaziunea și în cursul judecărei cererei de consolidare, spre deosebire de contestațiunile propriu zise, prevăzute de art. 43 și urm. din legea de consolidare, constituind căi de atac ale executărei hotărârei respective, și care singure au a fi considerate ca instanțe de contestațiune, susceptibile de perimare, în sensul art. 257 pr. civ. citat mai sus ;

Considerând într'adevăr că, din textele legii de consolidare invocate de reprezentantul Ministerului de Domenii, — ca și din întreaga economie a dispozițiunilor referitoare la această chestiune, coprinse în menționata lege, — rezultă în mod neîndoios, că o deosebire esențială există și trebuie făcută, din acest punct de vedere, între contestațiunile la executarea hotărârilor de consolidare, orânduite, de art. 43, și urm. din lege, ca instanțe, constituind căi de atac ale acestei executări, și contestațiunile la cererea de consolidare însăși prevăzute de art. 18, 22 și 23 ale aceleiași legi, constituind simple reglementări formale a diverselor mijloace de apărare, pe care părțile le pot opune reclamantului într-o asemenea cerere, în urma invitațiunei ce li se adresează prin publicitatea edictată de dispozițiunile art. 18 sus citat.

Având în vedere că numai contestațiunile la executarea hotărârilor de consolidare, prevăzute de art. 43, și urm. din această lege, constituiesc cereri de deschidere și angajare a unei instanțe, în sensul art. 257 pr. civ., care să aibă a fi conduse și urmărite spre judecare, prin diligența aceluia ce le pornește, urmând ca, în cazul contrariu, ele să fie supuse perimării, la cererea părții protivnice, în temeiul prezumțiunii legale, de abandon, stabilită de textul proceduri civile aci menționat.

Considerând însă că, în ce privește așa zisele contestațiuni ce se formulează de diverși părți, în conformitate cu dispozițiunile art. 18, 22 și 23 din legea respectivă, în cursul și cu ocaziunea judecărei a însăși

cererei de consolidare a reclamantului, asemenea contestațiuni sunt cu totul departe de a constitui reale cereri de deschidere sau angajare de instanțe de sine stătătoare, din partea celui ce le formulează, și pe care aceasta să fie îndatorat a le conduce prin propria sa diligență ; că prin urmare, lipsind cu totul principiile fundamentale, care stau la baza perimării, rațiunea ei în această materie nu se mai poate concepe, după cum în general, în drept, nu se poate concepe perimarea unei cereri, care constituie un simplu mijloc de apărare al părții părâte, într'un proces pertractat conform dreptului comun.

Considerând că, din simpla citire, a textelor din legea de consolidare menționate mai sus, și în special a art. 18 citat, rezultă în mod lămurit că aceste cereri, impropriu numite contestațiuni, nu au o existență aparte, ca instanțe proprii în sensul mai sus arătat, ci sunt în funcțiune de cererea principală de consolidare, cu care se judecă și rezolvă împreună, formând un singur tot, asupra căruia se pronunță o singură hotărâre ; ele constituiesc, după cum s'a spus încă dela început, niște pure concretizări în interesul accelerării instrucției și judecărei pricinii — a mijloacelor de apărare și opunere ale părților, față de cererea principală a reclamantului, care singură, — tinzând la consolidarea dreptului de concesiune al acestuia asupra terenului din act, — este o reală cerere de deschidere sau angajare a instanței, care conchide la o stabilire judecătorească de drepturi în favoarea celui ce o formulează, și în sarcina căruia, în mod exclusiv, art. 17 din lege, coroborat cu 48, 49 și 50 din regulamentul ei, pune întreaga răspundere, pentru conducerea unui atare proces, atât în ce privește cheltuelile de transport ale Comisiunei la localitate, — unde se cercetează și judecă cererea de consolidare, și unde acești contestatori sunt doar îndatorați să fie prezenți înaintea comisiunei, la termenul fixat prin publicațiuni, fără a mai fi citați (Vezi art. 23 din lege) — cât și în ce privește celelalte cheltueli de citări, publicări, etc. necesare în scopul rezolvărei cererei de consolidare.

Că, față cu asemenea organizare legală a procesului de consolidare la prima instanță, în privința sus ziselor contestațiuni la consolidare, nu este posibil de conceput cum, — în cazul când o amânare a acestui proces a survenit, în urma unei atari întâmpinări sau opuneri din partea părâtului contestator, fie că o cercetare la fața locului a fost sau nu încuviințată, — această simplă întâmpinare, care nu conchide la nici o condamnățiune judecătorească în favoarea celui ce a formulat-o, și nu avea nici când caracterul unei cereri de sine stătătoare, în sensul art. 257 pr. civ., să devină, cu această singură ocaziune și prin această simplă împrejurare a amânării, cerere constituind o odevărată instanță, aparte de cererea de consolidare, independentă de dânsa, și care ar avea să fie condusă mai departe și pe cheltuiala sa, — în contradicție cu dispozițiunile textelor menționate mai sus, (art. 17 din lege, 48, 49 și 50 din regulament) — de însăși părâtul contestator, sub sancțiunea decăderilor din art. 257 și urm. pr. civ., rămânând totuși pendinte și nerezolvată încă cererea principală de consolidare, față de care sus zisa contestațiune nu servea, după cum s'a arătat, de cât ca un simplu mijloc de apărare al părâtului, chemat în acea instanță în conformitate cu dispozițiunile art. 18 sus menționat.

Că, în fine, chiar epoca redactării textului art. 257 pr. civ., care a avut loc cu mult înaintea organizării legi de consolidare, lasă a se vedea în mod cert, că cererea de contestațiune supusă la perimare, conform, dispozițiunei din acest text, nu poate fi de cât aceea însușind caracterile contestațiunilor cunoscute de procedura civilă în acel timp, și anume, contestațiunea la

executare, instanță de sine stătătoare, în sensul menționat mai sus, iar nici de cum contestațiunile la consolidare, creațiuni specifice ale legi ulterioare de consolidare din 1904, și a căror denumire improprie este cu totul departe de organizarea inovatoare ce li s'a hărăzit prin această excepțională lege.

Că astfel fiind, cererea de perimare a unei atari contestațiuni la consolidare este nefondată și urmează a fi respiesă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Președinte Al. Gânțoiu, comisiunea, respinge cererea de perimare.

(ss) Al. Gânțoiu; Inginer, M. R. Andreescu

Opiniune

Subsemnatul Dem. I. Ștefănescu, Judecătorul ocolului rural Filipești de Târg, ca membru în comisiunea de consolidare din acest județ, sunt de părere a se admite cererea de perimare făcută de Societatea Astra Română cu petiția înreg. la No. 1248/924, pe următoarele motive:

Având în vedere că dupe dispozițiunile art. 257 pr. civ. orice acțiune, opoziție, contestație etc. se va perimare dupe cererea părții interesate, dacă partea va lăsa să treacă doi ani de la cel din urmă act de procedură, iar art. 41 din legea de consolidare, reduce în asemenea materie la jumătate termenul fixat prin art. 257 pr. civ.

Considerând că legea de consolidare prin art. 18, 22, 23 și 70 admite, că în contra unei cereri de consolidare se pot face contestațiuni și că nu există nici un text de lege care să declare că în materie de consolidare și prin derogare de la dispoziția art. 257 pr. civ. o asemenea contestație nu este susceptibilă de perimare.

Că perimarea fiind o desistare tacită, presupusă și admisă de legiuitor, într'un interes de ordine socială ca procesele să nu se perpetueze, urmează ca să se aplice în ori ce materie dacă nu fost înlăturată printr'un text formal al legii, mai cu seamă că economia legii de consolidare prevede din contra că s'a urmărit o judecată urgentă a cererilor de consolidare și a contestațiunilor lor, așa că este inadmisibilă că o contestație la consolidare lăsată în nelucrare să impiedice pe un timp ne determinat rezolvarea cererei de consolidare dacă nu s'ar declara perimată, fără a se nesocoti scopul și intențiunea urmărită de legiuitor în materia consolidărilor.

Că, în fine, legiuitorul prin art. 257 nu a făcut nici o distincțiune în privința părții care să fie în culpă pentru ca perimarea să poată fi admisă, așa că este indiferent dacă cercetarea locală a fost ordonată după cererea vre uneia din părți sau chiar din oficiu de comisiune.

Pentru aceste motive opinăm pentru admiterea cererei de perimare făcută de Societatea Astra Română cu petiția înreg. la No. 12481/924.

Judecător, Dem. I. Ștefănescu

TRIB. COR. RAMBOUILLET (Seine-et-Marne)

9 Decembrie 1922

Trafic de influență. — Corupțiunea funcționarilor publici. — Ce se înțelege prin funcționari. — Deputați. — Senatori. — Membrii unui consiliu comunal, județian, etc. Art. 177 cod. pen. fr. (146 cod. pen. rom., modificat în redacțiunea sa).

Expresiunea «funcționar public», de care se servește art. 177 cod. pen. fr. (146 cod. pen. rom., modificat), trebuie să fie înțeles în sensul cel mai larg posibil.

În consecință, această expresie se referă nu numai la cetățenii investiți cu o parte din puterea publică, dar și la acei cari, exercitând un mandat public, fie printr'o alegere regulată, fie printr'o delegare a puterii executive, pre-

cum sunt, de exemplu, membrii unei comisiuni interimare, găsesc în acest mandat dreptul de a concura la gestiunea afacerilor Statului, comunei sau județului.

Ea se aplică deci deputaților și senatorilor, consilierilor comunali sau județiani, etc., cari au primit oferte sau promisiuni, daruri sau prezenturi, spre a face sau a nu face un act relativ la funcțiunea și atribuțiunea lor, în virtutea unui pact, format prin mijlocirea unui terțiu, chiar atunci când se stabilește că banii primiți n'au fost ceruți de funcționar.

Adaosul făcut prin legea din 4 Iulie 1889 vechi dispozițiuni a art. 177 din codul penal, spre a pedepsi abuzurile de influență neprevăzute de vechiul text, n'a avut de scop, nici de efect de a restrânge sensul general și aplicarea textului menționat. (Journal des parquets, anul 1923, pag. 411).

NOTA. — Importanta sentință a tribunalului corecțional din Rambouillet, pe care am rezumat-o mai sus, este relativă la traficul și abuzul de influență, care, din nenorocire, se exercită pe o scară întinsă în țara noastră, deși asemenea fapte vin foarte rar înaintea instanțelor noastre judecătorești.

«Art. 177 din codul penal francez, corespunzător cu al nos ru 146, este unul din cele mai morale ale codului penal, a zis procurorul general Dupin înaintea Curței de Casație din Franța, în afacerea Hourdequin, unul din acelea care onorează mai mult pe un legislator». (Vezi remarcabilele concluzii ale avocatului general Baudouin, puse înaintea Curței de casație din Franța, din care vom reproduce, la finele acestei observații, perorațiunea, publicată în Pand. Périod., anul 1894, partea I, pag. 396, col. 1-a).

Traficul de influență, acest fapt uricios, între toate, figurează (cine ar crede) în pravilniceasca Condică a lui Ipsilant Vodă, a cărui hrisov de publicare este din 1776, și care nu este decât o prescurtare foarte imperfectă a Basilicalelor, cuprinzând pe unele locuri și obiceiul pământului. (Vezi tom. I al Coment. noastre, pag. 19 a Introducerii, text și nota 1, ed. 2-a).

Iată, în adevăr, ce găsim în acest cod, cu privire la traficul de influență, în capit. pentru cei ce se judecă (adică: părți și părți):

«Cel ce are judecată și năzuște la vreun obraz tare ca să-l ajute la pricina ce va avea, unul ca acela să se scază din judecată, și cel ce-l va primi, măcar și boer mare de va fi, să se pedepsească».

D-l V. Dongoroz a scris un frumos articol asupra traficului de influență (Curierul Judiciar din 1922, No. 4, pag. 49 urm.), scapând însă din vedere acest important text. (A se vedea și în broșură, ed. t. Curierul Judiciar 1922. Preț 6 lei).

Tribunalul Rambouillet pune în principiu, prin sentința ce adnotăm, că deputații și senatorii, membrii consiliului comunal, județian, etc., se consideră ca funcționari publici.

Aceeaș soluție a fost admisă și de Curtea de casație din Franța. (Vezi Pand. Périod. 1890. 1. 55 și anul 1894, 1. 393; D. P. 1893. 1. 393, etc.).

Prin cuvântul «funcționar», întrebunțat de art. 147 cod. pen., zice Tribunalul Prahova, se înțelege: orice persoană investită cu un mandat

public, fie prin alegere, fie printr-o delegație a puterii executive, și care persoană trage din acest mandat dreptul de a concura la gestiunea afacerilor Statului, județului sau comunei și, în consecință tribunalul decide că faptul de a primi bani dela elevii unui liceu, spre a stăruia pe lângă profesorii lor pentru a fi promovați dintr-o clasă în alta, constituie delictul prevăzut și pedepsit de art. 146 cod. pen., pe care tribunalul îl califică de escrocherie *sui generis* (Vezi *Curierul Judiciar* din 1903, No. 35, p. 304).

Curtea noastră de Casație secț. II a decis, de asemenea, la 13 Noembrie 1912, că comite delictul prevăzut de art. 146 din codul penal, primarul care ia bani dela mai mulți cârciumari din comuna sa pentru a interveni pe lângă prefectură să li se aprobe mai curând prelungirea unor contracte de închiriere de cârciume, conform cerințelor legii pentru monopolul vânzării băuturilor spirtoase în comunele rurale. În adevăr, textul de mai sus nu cere neapărat ca banii să fie luați în numele funcționarului pe lângă care se intervine, ei putând fi luați în numele propriu al mijlocitorului.

Chiar dacă intervenția primarului la prefectură era, în speță legală, totuși aplicarea textului suscitată își are loc, de câteori se constată că primarul a primit bani dela cârciumari în scopul unor stăruințe fără care prefectura n'ar fi aprobat prelungirea contractelor, ceea ce implică rea credință din partea inculpatului. (Vezi Bult. Cas. II, 1912, pag. 1945 și *Curierul Judiciar* din 1913, No. 16, p. 191, rezumate). Mai vezi Trib. Covurlui și C. Galați (în afacerea așa zisa Brenengita din Galați, afacerea Răssu, Robescu, etc.). *Dreptul* din 1895, No. 65 și din 1896, No. 18, etc.

Elementele delictului prevăzut și pedepsit de art. 146 cod. pen. sunt: luarea unei sume de bani în numele său, sau în numele funcționarului, cu știrea sau fără știrea acestuia, spre a interveni la facerea unui act privitor la atribuțiunile funcțiunei sale, iar constatarea acestor elemente este o chestiune de fapt, și instanța de fond poate să-și formeze convingerea din depozițiile martorilor, din contrazicerile inculpatului la instrucție și la instanța din acte și prezumții, etc. (C. București s. III, *Dreptul* din 1899, No. 33, pag. 317).

În orice caz, constatarea și aprecierea diferitelor fapte și împrejurări din care instanța de fond își formează convingerea despre culpabilitatea sau neculpabilitatea inculpatului, constituie o chestie de fapt, care nu poate fi censurată de Curtea de Cas. (Cas. II, Bult. 1899, p. 1150, decizie pronunțată în unire cu concluziile noastre ca procuror general).

S'a decis, cu drept cuvânt, că între elementele constitutive ale delictului prevăzut și pedepsit de art. 146 cod. pen., este ca intervenția să aiba loc pe lângă un funcționar public, spre a face sau a nu face vreun act de competență și atribuția acelui funcționar. (Cas. II, Bult. 1875, pag. 229).

Astfel, Curtea din București a decis, la 1882, că faptul primirii unei sume de bani spre a stăruia pentru grațierea unui condamnat *la un șef de divizie al Ministerului justiției*, nu cade sub aplicarea art. 146 cod. pen., un asemenea funcționar neavând nicio competență în privința grațierilor. (*Dreptul* din 1883, No. 53, pag. 431). Faptul ar cădea însă, de bună seamă, sub aplicarea acestui text, dacă banii ar fi fost luați spre a interveni direct la Ministrul justiției.

Delictul prevăzut și pedepsit de art. 146 cod. pen. poate fi comis de un funcționar, de oricine și chiar de un simplu particular, cu această deosebire că funcționarii, pe lângă pedeapsa ce li se va da, vor putea fi declarați incapabili de a mai ocupa funcțiuni publice, putând perde și dreptul la pensiuine.

În sentința Tribunalului Rambouillet, mai sus reproducă în rezumat, faptul fusese comis de un deputat influent, membru al majorității guvernamentale, iar în afacerea decisă de Curtea de Casație la 1893, de care am vorbit mai sus (afacerea Panama), fusese implicat nu numai un fost deputat, dar și un fost ministru al lucrărilor publice (Bihent).

În această din urmă afacere, avocatul general Baudouin, a pus niște concluziuni magistrale, din care vom reproduce numai partea finală, pentru ca să se vadă cum vorbesc aiurea procurorii înaintea instanțelor judecătorești.

Credem că puținii cetitori ce-i avem vor lua cu plăcere cunoștință de această frumoasă pagină de înaltă literatură juridică, care nu se întâlnește în toate zilele în analele judecătorești.

«Stranie concepție ar fi aceea care, nici mai mult, nici mai puțin, ar merge până ar scuti pe membrii parlamentului de cinstea cea mai vulgară, ce se cere dela ultimul mizerabil, prin aceasta că ei ar putea să-și pună în zădărnici opiniunile și voturile, dar înșși actele ce comit la adăpostul exercițiului funcțiunei lor! Periculos paradox, care, dacă ar putea să izbutească înaintea D. v., ar face din incinta parlamentară un ingrozitor codru al Vlăsiei (*une redoutable forêt de Bondy*), în care cetățenii ar fi lăsați fără nicio apărare pradă tuturor poftelor lacome ale membrilor Parlamentului, ascunși în dosul imunității lor ocrotitoare, într-o vreme ca aceea de astăzi, când sufragiul universel poate, în libertatea capriciilor și fantaziilor sale, să trimeată la Cameră și la Senat (*au quai d'Orsay et au Luxembourg*) sectatorii periculoși ai anarhizmului.

În cea ce mă privește alegerea mea este gata făcută, și am conștiința că mi-am îndeplinit datoria, exprimând cu toată puterea de care mă simt capabil, convingerea care mă însuflețește.

Acum, d. lor, rămâne ca și d. voastră să v'o faceți, fără nicio tulburare sufletească, fără slăbiciune și fără cea mai mică grijă de svonurile de dinafară, de care, fără cuvânt, s'a vorbit aicea, și care vin să expire la picioarele scaunelor pe care stați, întormai ca valul urlător care cu furie, se frânge pe coasta de granit, ne mai lăsând în urma lui decât un sunet deșert, care îndată dispare, și o spumă ce la moment se împrășteie și se risipește».

Iași.

D. ALEXANDRESCO